

U ovoj knjizi ćete naći odgovore na mnoga pitanja koja vam život postavlja. Obradene su sljedeće teme:

Fizičko kažnjavanje žene

Nemarnost žene prema bračnoj postelji

Pravo žene na intimni odnos

Izdržavanje supruge

Loša narav jednog od supružnika

Nemarnost žene u kući

Nezahvalnost za učinjeno dobro

Neobaranje pogleda

Opisivanje žena pred muškarcima

Nepažnja oko uljepšavanja

O pravu muškaraca

Uzastopni porođaji

Kašnjenje trudnoće

Česta muževa odsutnost

Učestale posjete

Prenošenje problema van kuće

Problemi zaposlene žene

Brak žene vjernice sa onim koji ima nedostatak u vjeri

Kontradiktornost među supružnicima

Neki od problema višeženstva

Muževa nemarnost prema svojoj porodici nakon ženidbe

Ljubomora majke prema ženi svoga sina

Ljubomora sestara prema ženi njihovog brata

Loš odabir supruge

Nemarnost supruge prema majci njenog muža, nepoštivanje i

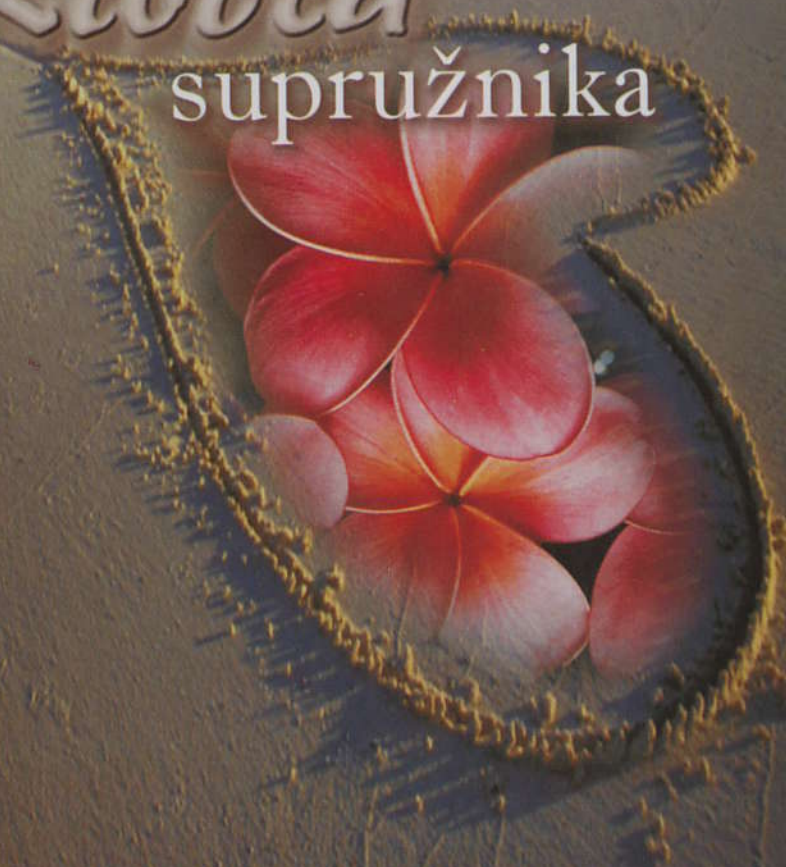
ne iskazivanje pažnje prema njoj

Temeljito sam istraživala osnovne razloge izbijanja nesuglasica, putem razgovora sa porodicama koje doživljavaju slične probleme ili putem istraživanja u knjigama i islamskim izvorima. Trudila sam se da ovaj moj skromni učinak bude društvenog karaktera, koji će se dotaći stanja naše zajednice i odraziti se na njenu vanjštinu. To nikako ne znači da sam uspjela obuhvatiti sve probleme, nego sam se samo ograničila na spomen najvažnijih i najraširenijih.

Autor: dr. Ummu Sufjan

problemi iz *Intimnog Života* supružnika

problemi iz *Intimnog* *Života* supružnika



dr. Ummu Sufjan

PROBLEMI INTIMNOG ŽIVOTA SUPRUŽNIKA

Naslov originala:

Maza Vera'e-l-Ebvab 'irdu-l-li'
ehemmi mešakili ez-Zevdžijje
fi du'i-l-Kitabi ve-s-Sunne

Urednik:

prof. Emir Demir

Recenzija:

prof. Emir Demir

Lektura:

prof. Amir Brka

Korektura:

prof. Amna Hadžikadunić

Bukvić

Dizajn:

Adis Bajramović

Za štampariju:

Amir Krivokapa

Izdavač:

Jasmin Hadžikadunić

Štampa:

d.o.o.Emanet

Tiraž: 3.500

CIP - katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-453

SUFJAN, Ummu

Problemi iz intimnog života supružnika : rješavanje najčešćih bračnih problema u svijetlu Kur'ana i Sunneta / Ummu Sufjan ; prijevod Jasmin Hadžikadunić. - Tešanj, 2004. - 120 str. ; 24 cm

Prijevod djela: Maza verae-l-ebvabi 'irdu li ehemmi meškili ez zevdžije fi duu'l-kitabi ve sunne. - Bibliografske i druge bilješke uz tekst.

COBISS . BH - 1D 13651718

dr. Ummu Sufjan

PROBLEMI IZ INTIMNOG ŽIVOTA SUPRUŽNIKA

RIJEŠAVANJE NAJČEŠĆIH BRAČNIH PROBLEMA
U SVJETLU KUR'ANA I SUNNETA

Prijevod:

Jasmin Hadžikadunić

Ummu Harun

Zenica, 2004.

ISLAMSKA - BIBLIOTEKA.NET

STUDIJA O GORUĆIM PROBLEMIMA BRAKA

Hvala Allahu, dž.š., Gospodaru svih svjetova, i neka je salavat i selam na Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, njegovu časnu porodicu i sve ashabe.

Imamo čast našim čitaocima predstaviti ovu ne tako opsežnu, ali veoma jezgrovitu studiju o bračnoj problematici sazdanu na temeljnim postavkama Kur'ana i sunneta.

Cjelokupna praksa čovječanstva kroz historiju je pokazala da samo Šerijat, kao univerzalni koncept ljudskoga življenja, može ponuditi prihvatljiva rješenja u ovoj problematici. Sva ostala mjerila i zakoni ili rigorozno pretjeruju ili se olahko odnose prema braku i bračnim razmiricama. A, kako Šerijat i ne bi bio jedino rješenje kad je istinska Objava od Allaha, dž.š., Koji najbolje zna šta ljudima odgovara?!

Svjedoci smo da savremeni Zapad i Istok pate od problema raspada porodice, a to su drastične naznake moralne dekadencije tih društava. Svi ti problemi su uzrokovani bračnim razmiricama, koje se najčešće završavaju razvodom brakova. To nam je jasan pokazatelj da ljudska mjerila naizgled mogu odgovarati vremenu i prostoru, ali ne predstavljaju trajna rješenja kojima bi se mogao dičiti današnji sistem bračnog prava.

Sigurno se nećete pokajati čitajući ovu knjigu, a posebno se neće pokajati oni koji u ovoj knjizi traže rješenja za lična goruća bračna pitanja.

Molimo Allaha, dž.š., da nagradi pisca i prevodioca ove knjige za njihova nastojanja da našoj muslimanskoj populaciji ponude ovakvu izuzetnu studiju te Ga molimo da nagradi sve koji su imalo sudjelovali u njenom objavljivanju i distribuciji.

prof. Emir Demir

PREDGOVOR

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Hvala Allahu, Gospodaru Svjetova, i neka je salavat i selam na posljednjeg Poslanika Muhammeda a.s., na njegovu porodicu i časne ashabe.

Studija koju vam izlažem je jedan vid mog nastojanja da spriječim narastajuću tendenciju bračnih problema koji su bacili u nepovrat mnoge islamske domove, upropastili ih i razdvojili njihove članove.

Temeljito sam istraživala osnovne razloge izbijanja ovih nesuglasica, putem razgovora sa porodicama koje doživljavaju slične probleme ili putem istraživanja u knjigama i islamskim izvorima. Trudila sam se da ovaj moj skromni učinak bude društvenog karaktera, koji će se dotaći stanja naše zajednice i odraziti se na njenu vanjstinu. To nikako ne znači da sam uspjela obuhvatiti sve probleme, nego sam se samo ograničila na spomen najvažnijih i najraširenijih.

Razlozi odabira ove studije

Veliki značaj ove oblasti i potreba ljudi za njom u svakom vremenu.

Raširenost bračnih nesuglasica u današnjem vremenu i pribjegavanje razvodu braka kao jedinom rješenju problema, koji prouzrokuje zapostavljanje

porodice, razdvajanje njenih članova i loš odgoj djece zbog nedovoljne kontrole nad njima.

Manjkavost vjerskog shvatanja propisa bračnog života i mjerila koje je postavio Mudri Zakonodavac i odredio ih kao obaveze za svakog od supružnika.

Odgajanje žene kako bi bila časna supruga koja će, svojom poslušnošću prema mužu, postići sreću i na ovom i na Budućem svijetu, jer je on njen Džennet ili Džehennem.

Nedovoljno pisanje na ovu temu, jer su to obično općeniti prikazi, bez određenog cilja. U protivnom, to su studije koje se bave argumentacijom i utemeljivanjem šerijatskih pravila, bez povezivanja sa dobom u kome živimo.

Pribjegavanje pojedinih grupacija ka produktu i analizi zapadne misli u ovoj tematici, a nije skriveno da je taj produkt misli u oprečnosti sa pravima koje je ustanovio Mudri Zakonodavac svakome od supružnika.

Poziv na čvrsto držanje tewhida (Allahove jednoće, monoteizma)

Potrebno je staviti akcenat na ovo poglavlje i njegov oslonac naći u vjerovanju u Allahovu Jednoću, jer bez toga bi sva djela bila uzaludna.

Kaže Uzvišeni:

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنْثُورًا ﴿١٢﴾

"I Mi ćemo pristupiti djelima njihovim koja su učinili i u prah i pepeo ih pretvoriti."

Sistem porodice u vjeri islamu samo je jedna od mnoštva grana pravnog sistema islama, kao što je društveni poredak, ekonomski i sl. Svi se oni uređuju pod jednim osnovnim temeljem, na kojem se zasniva čitava građevina islama, a on je ispravno islamsko vjerovanje - kredo. Sistem koji se ne temelji na čvrstim postavkama nema vrijednosti niti će opstojati. Kakva je onda korist graditi kada su temelji krhki?

FIZIČKO KAŽNJAVANJE ŽENE

Samim tim što se razlikuje narav od osobe do osobe - razlikuje se i reakcija u stanju ljutnje i žestoke svađe među bračnim parovima.

Neki ljudi mogu obuzdati svoje živce i razgovarati sa smirenošću i blagošću pri bilo kojem problemu ili nemaru. Međutim, postoje i oni koji upotrebljavaju ruku prije jezika, i prije nego što žena išta zausti njegova se ruka već na nju spustila.

Ovakva problematika, gledajući na različitost mentaliteta u pogledu njenog prihvatanja, donijela je mnoštvo neprebrodivih problema koji se najbrže završavaju puštanjem žene, raspadom i otuđenošću članova porodice.

Obrada ove problematike od nas zahtijeva da pogledamo u šerijatske tekstove i pravila kako bismo postavili mjerila za supružnike, jer je Allahova Knjiga i sunnet Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prizma kroz koju gledamo sve naše životne postupke između kojih je i bračni život.

Praksa Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u ophođenju sa ženama

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije udarao žene, kako se prenosi u hadisu Aiše, r.a., da je rekla:

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَادِمًا لَهُ وَلَا امْرَأَةً وَلَا ضَرَبَ بِيَدِهِ شَيْئًا

“Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije udarao svoga slugu, niti ženu, niti je svojom rukom išta udarao.”¹

Ono što je on, sallallahu alejhi ve sellem, želio svojim suprugama, želio je i drugim ženama - sahabijkama.

عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ أَنَّ أَبَا عَمْرٍو بْنَ حَفْصٍ طَلَّقَهَا الْبَتَّةَ فَجَاءَتْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَتْ ذَلِكَ لَهُ فَقَالَ لَهَا وَإِذَا حَلَلْتَ فَأَذِينِي قَالَتْ فَلَمَّا حَلَلْتُ ذَكَرْتُ لَهُ أَنَّ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ وَأَبَا جَهْمٍ خُطْبَانِي فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَمَّا أَبُو جَهْمٍ فَلَا يَضَعُ عَصَاهُ عَنْ عَاتِقِهِ وَأَمَّا مُعَاوِيَةُ فَصُغْلُوكَ لَا مَالَ لَهُ الْكِحِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ قَالَتْ فَكَرِهْتُهُ ثُمَّ قَالَ الْكِحِي أُسَامَةُ بْنُ زَيْدٍ فَنَكَحْتُهُ فَجَعَلَ اللَّهُ تَعَالَى فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا وَاعْتَبَطُ بِهِ

Fatima bint Kajs, nakon što ju je njen muž Amr b. Hafs nepovratno pustio, odlazi Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga obavijesti, pa joj je rekao:

¹ Ibn Madže, “Sunen” br. 1984. Hadis je sahih

“Kada prođe tvoj priček, obavijesti me.”

Zatim ona kaže: “Kada je istekao moj priček, spomenula sam mu da su me Mu’avija b. Sufjan i Ebu Džehm zaprosili, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Što se tiče Ebu Džehma, on ne spušta bič sa svoga ramena, a Mu’avija, on je puki siromah, nema imetka, udaj se za Usamu b. Zejda!”, pa mi se nije svidio. Zatim mi je rekao ponovo: ‘Udaj se za Usamu!’, pa sam to učinila i Allah, dž.š., je dao mnogo dobro u njemu i bila sam sretna sa njim.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije joj savjetovao da se uda za Ebu Džehma, jer je on puno udarao žene. Kaže En-Nevevi: “Ovo je mišljenje najispravnije, a dokaz za to je predaja, poslije ove gore navedene koju spominje Muslim, u kojoj se kaže da je Ebu Džehm često udarao žene.”¹

Kada je Habiba r.a. tražila razvod braka zbog toga što je muž udarao, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije joj to zabranio.

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ سَهْلٍ كَانَتْ عِنْدَ ثَابِتِ بْنِ قَيْسِ بْنِ شِمَاسٍ
فَضْرَبَهَا فَكَسَرَ بَعْضَهَا فَأَتَتْ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بَعْدَ الصُّبْحِ
فَاسْتَكْنَتْهُ إِلَيْهِ فَدَعَا النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثَابِتًا فَقَالَ خُذْ بَعْضَ مَالِهَا
وَفَارِقْهَا فَقَالَ وَيَصْلُحُ ذَلِكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ قَالَ فَإِنِّي أَصَدَّقْتُهَا
حَدِيقَتَيْنِ وَهُمَا بِيَدِهَا فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خُذْهُمَا وَفَارِقْهَا
فَفَعَلَ

¹ En-Nevevi, 10/97.

Od Aiše r.a. prenosi se da je Habiba bint Sehl bila udata za Sabita b. Kajsa b. Šemmasa, pa joj je, udarajući je, slomio jedan tjelesni ud. Ona je došla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ujutro i požalila mu se na muža. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je Sabita i rekao mu:

“Uzmi dio od njenog imetka i rastavi se sa njom!”

Pa je on upitao: “A zar je to ispravno, Allahov Poslaniče?”

Rekao je: “Da.”

“Ja sam joj kao mehr dao dvije bašče, i one su sada u njenom vlasništvu“, rekao je. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: “Uzmi ih i rastavi se od nje!”, pa je on to i učinio.¹

El-Begavi kaže: “U ovom hadisu je dokaz da je ženi dozvoljeno da se iskupi imetkom (svojim mehrom), kada je muž radi preodgoja udari.”²

¹ Ebu Davud, “Et-Tabekat”, br. 2228, Ibn S’ad, 8/445.

² El-Begavi, “Šerhu-s-Sunne” 9/194.

Šerijatski razlog fizičkog kažnjavanja žene

Kaže Uzvišeni Allah:

وَالَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَمْجُرُوهُنَّ فِي
الْمَضَاجِعِ كَبِيرًا وَأَضْرِبُوهُنَّ 

“A one čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite.” (En-Nisa, 34.)

Riječi *nušuzehunne* znače njihovu neposlušnost i neizvršavanje onoga čime ih je Allah dž.š. zadužio od pokornosti prema muževima, dok riječ *en-nušuz*, također, znače i mržnju supružnika jednog prema drugom.

Komentarišući ovaj ajet, Šafija kaže: “Ovdje imamo dokaz da postoje određeni stepeni u kojima se žena kori i kažnjava, pa ako muž primjeti kod svoje supruge neki loš postupak ili govor, on će je prvo posavjetovati. Ukoliko nastavi sa svojom neposlušnošću, rastavit će se sa njom u postelji, a ako opet bude ustrajna na tome, udarit će je.”¹

¹ Prethodni izvor, 9/183

Pravila kažnjavanja neposlušne žene

1. Udarac koji neće izazvati ozljedu

Kaže Et-Taberi: “Kažu komentatori: ‘Udaranje neposlušne žene koje je Allah dozvolio mužu odnosi se na udaranje koje ne nanosi fizičke posljedice.’”¹

Muhaddisi su protumačili da fizičko kažnjavanje koje ne izaziva ozljedu jest udarac koji nije žestok niti neugodan, a takav udarac onda mora da bude blag i sa nekom laskom stvari kao što je misvak i sl.

عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْأَحْوَصِ حَدَّثَنِي أَبِي أَنَّهُ شَهِدَ حَجَّةَ الْوَدَاعِ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَحَمِدَ اللَّهُ وَأَثْنَى عَلَيْهِ وَذَكَرَ وَوَعِظَ ثُمَّ قَالَ اسْتَوْصُوا بالنِّسَاءِ خَيْرًا فَإِنَّهُنَّ عِنْدَكُمْ عَوَانٌ لَيْسَ تَمْلِكُونَ مِنْهُنَّ شَيْئًا غَيْرَ ذَلِكَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ فَإِنْ فَعَلْنَ فَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ ضَرْبًا غَيْرَ مُبْرِحٍ

Prenosi se od Sulejmana b. Amra el-Ahvesa, a on od svoga oca da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je na Oprosnom hadždžu, nakon što je zahvalio Allahu dž.š. i iznio Njegove osobine kojih je dostojan, donio opomenu i posavjetovao rekavši: “I lijepo sa ženama postupajte, jer su one zatočenice kod vas. Ništa drugo vi od njih nemate, izuzev ako očit razvrat počine. Pa ako to urade, onda ih napustite u postelji i udarite ih tako da ih ne ozlijedite.”²

¹ Tefsir Et-Taberi 8/313

² Ibn Madže, br. 1850. Ebu Davud, br. 2142, hadis je sahih.

2. Izbjegavanje udaranja po licu

عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْقُشَيْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا حَقُّ
زَوْجَةٍ أَحَدِنَا عَلَيْهِ قَالَ أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ أَوْ
اِكْتَسَبْتَ وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ وَلَا تُفَبِّحَ وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ

Hakim b. Mu'avija prenosi od svog oca da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,; "Kakva prava ima žena kod muža?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Da je hrani kao i sebe, da je oblači kao što se i on oblači, da se ne udara po licu, da joj ružan govor ne upućuje, niti da je izbjegava osim u kući."¹

Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, uputa ljudima u ovoj tematici

Među ashabima je bilo onih koji su bili žestoki, pa su pribjegavali fizičkom kažnjavanju, smatrajući to sredstvom za disciplinovanje žene. Međutim, bilo je i onih koji su bili nježni, blagi i samilosni. Evo nekih primjera za prvu skupinu:

Prenosi Muhammed b. Omer b. Abdullah El-Umeri, od Nafi'a da je rekao: "Čuo sam Safijju da je rekla: 'Omer bi me znao udarati tako da bi mi se moj pojas isprepleo, a jednom me je udario vješalicom.'"²

Prenosi Džafer b. Gajjas od Hišama, a on od svog oca da je rekao: "Zubejr je bio veoma strog prema

ženama i znao im je lomiti udove za koje bi ih povukao."¹ Prenosi se od Gandera, a on od Š'ube, a on od J'ala b. 'Ata, a on od svoga oca da je Abdullah b. Omer rekao: "Nemoj udarati svoga slugu, a udaraj svoju ženu i dijete."²

A što se tiče druge skupine, imamo primjer u jednom Ensariji kada je rekao:

Vidim ljude kako udaraju supruge svoje

Desnica mi se osušila ako ja udarim Šejnebu svoju

عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي ذُبَابٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
لَا تَضْرِبَنَّ إِمَاءَ اللَّهِ فَجَاءَ عُمَرُ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا
رَسُولَ اللَّهِ قَدْ ذُبِرَ النِّسَاءُ عَلَى أَرْوَاجِهِنَّ فَأُمِرَ بِضَرْبِهِنَّ فَضْرِبْنَ فَطَافَ بِأَلِ
مُحَمَّدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَائِفُ نِسَاءٍ كَثِيرٍ فَلَمَّا أَصْبَحَ قَالَ لَقَدْ طَافَ
اللَّيْلَةَ بِأَلِ مُحَمَّدٍ سَبْعُونَ امْرَأَةً كُلُّ امْرَأَةٍ تَشْتَكِي زَوْجَهَا فَلَا تَجِدُونَ
أُولَئِكَ خِيَارَكُمْ

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prema prvoj kategoriji imao stav kojega prenosi ashab Ijjas b. Abdullah b. Abdullah b. Ebi Zubab, koji prenosi: 'Ne udarajte Allahove robinje!' Nakon toga mu je došao Omer r.a. i rekao: 'Allahov Poslaniče, žene su (zbog ovoga) postale drske i nepokorne svojim muževima!' Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se fizički kazne, i to je učinjeno.

¹ Ebu Davud, 2142., En-Nesai, "Es-Sunenul-kubra", 2/87., hadis je sahih.

² Ibn S'ad, "Et-Tabekat", 8/473.

¹ Ibn Ebi Šejbe, "Musannef", 5/223.

² Prethodni izvor.

Nakon toga je u porodicu Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, dolazilo mnogo žena, pa kada je svanulo, rekao je: 'Porodici Muhammedovoj je ove noći naizmjenice došlo sedamdeset žena, svaka od njih se tužila na svoga muža, to nisu najbolji ljudi među vama!'"¹

Kaže El-Begavi: "U ovom hadisu je dokaz da je dozvoljeno fizički kažnjavati ženu ukoliko uskraćuje mužu njegova bračna prava. Davanje prednosti Sunnetu nad Knjigom u pogledu propisa udaranja možda je razlogom što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao njihovo udaranje prije silaska ajeta.

Zatim su se žene uzoholile, pa je dozvolio da se udaraju, a Kur'an je došao kao potvrda toga. Međutim, kada su ljudi pretjerali sa udarcima, obavijestio ih je, a.s., da je udarac dozvoljen u slučaju drskog i osornog ponašanja žena, ali da je strpljivost sa njima i izbjegavanje udaranja bolje i ljepše."²

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَمَةَ عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَا يَجْلَدُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ جَلْدَ الْبَعِيرِ ثُمَّ يُجَامِعُهَا فِي آخِرِ الْيَوْمِ

Od Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, upute ljudima jesu i njegove riječi: "Neka niko od vas ne bičuje svoju ženu kao što se bičuje deva, a zatim sa njom krajem dana stupi u intimni odnos."³

¹ Ebu Davud i Ibn Madže, hadis je hasenun sahih

² El-Begavi, "Šerhu-s-sunne", 9/187.

³ Buhari, "El-Feth", 9/213.

Ibn Hadžer kaže: "Spolno općenje i sastajanje u postelji poželjno je i ispravno samo uz sklonost duše i želje za sastajanjem, a onaj ko je izbičevan obično izbjegava onoga ko ga je bičevao, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sugerirao na pogrdnost tog postupka.

Ukoliko je udarac neizbježan, onda neka to kažnjavanje bude blagim udarcima kako ne bi prouzrokovalo potpunu odbojnost. Nikako ne treba pretjerivati u kažnjavanju i udaranju žene, ali, također, ne treba to ni u potpunosti zanemariti."

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je znao za plahovitost i razdražljivost nekih ljudi pa im se zato, podstičući ih da obuzdaju svoju srdžbu, obratio riječima:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ
لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ

"Nije junaštvo u hrvanju (dvobojima), nego je junaštvo savladati se pri srdžbi."¹

¹ Buhari, "El-Feth", 10/535.

Loše posljedice udaranja pred drugim osobama*1. Pred porodicom*

Fizičko zlostavljanje majke pred djecom ima veliki utjecaj na gubljenje povjerenja u oca, te njihovog prijezira prema njemu, i kod njih je primijetan nedostatak osjećaja duševne stabilnosti i samopouzdanja, što je prirodni produkt svake sretne porodice. Ponekad se ti poremećaji razviju u neke negativne pojave u njihovom ponašanju kao što je:

- pribjegavanje djece laži;
- mucanje i ponavljanje u govoru kao uzrok gubljenja samopouzdanja;
- buđenje iz sna sa strahom i plaćem.

U loše posljedice ovog problema spada i ostavljanje traga na dječiji pogled na njihovu majku. Ona je ta koja je, po njihovom gledištu, lišena časti i poštovanja. Oni je gledaju kao slabu i nemoćnu, zbog toga npr. sin, od malih nogu, počne da joj prkosi, ne sluša je i ne izvršava njene naredbe, a ponekad to može prerasti u izrugivanje i ismijavanje. Također, ima slučajeva da dijete počne da tuče svoju majku, zbog toga što vidi oca kako to čini.

Sa očeve strane, tačno je da mu to daje veći ugled i strahopoštovanje kod djece, ali ujedno i gubi njihovu ljubav i samilost, zbog toga što je on grub čovjek, koji se ne ustručava udarati njihovu majku i zagorčavati njihov život. Ako dijete odrasta sa ovakvim pogledom, ono se trudi da prvom prilikom napusti taj dom u kome ne osjeća sreću, bez osvrtnja na oca i dobročinstva prema njemu. Reakcija djevojčica na ovakve probleme odražava se, zbog nježnosti ženskih osjećanja i veće

emotivne uzrujanosti, pa će one u budućnosti izbjegavati brak, jer su u njihova sjećanja urezani tragični prizori iz djetinjstva.

2. Pred susjedima

Nema sumnje da susjedi, zbog njihove blizine, primjećuju nešto od ovih problema, a pogotovu ako čuju svađu, ženin vrisak ili plač djece. Tada se mijenja i njihovo mišljenje o njihovom komšiji, kao karakternom pobožnom čovjeku, što uzrokuje antipatiju prema njemu. Pa ako govori ili ih savjetuje, ne žele ga slušati, pa čak izbjegavaju neke vjerske propise, uzimajući njega kao razlog tome.

Neka pogrešna shvatanja oko udaranja žene*- U nekim društvenim zajednicama*

U nekim plemenima i skupinama vidimo pogrešne motive u pogledu fizičkog kažnjavanja žene.

Udaranje žene bez opravdanog šerijatskog razloga jedan je od njihovih običaja, dokaz "muškosti" i apsolutizma, po njihovom gledištu.

Ne ustručavaju se takvi od bičevanja žene, kao što se bičuje stoka, bez ikakvog razloga.

Žena, jadnica, ne može ništa drugo da učini osim da šuti i da se potpuno pokorava, jer ni ona nije u gorem stanju nego što je bila i njena majka, njene rodice i prijateljice koje su preživljavale sve što i ona.

Obaveza pripadnika ovakvih zajednica, koji poznaju vjerske propise, jeste da se suprostavljaju i bore protiv ovih loših običaja i tradicija, i da se trude da uspostave šerijatske norme po tom pitanju.

- Na individualnom nivou

Pojedini muškarci svoju ženu čine sredstvom za izživljavanje i ispoljavanje svoje tjeskobe. Pa kada čovjek uđe u kuću, potišten poslom ili zabrinut zbog nekog teškog problema, ženu optužuje za svoju propast, počne je udarati i grditi tvrdeći da je ona razlog njegove nesreće.

Zagovornici jednakosti

Nasuprot skupinama ljudi koje smo prethodno spomenuli, postoje i oni koji pretjeruju u negiranju fizičkog kažnjavanja žene, pa čak i ako se njen prekršaj tiče neposlušnosti Allahu dž.š., namjerno ignorišući da to vjerski propisi dozvoljavaju. Oni to posmatraju kao vid okrutnosti, svireposti i nepravde prema ženi. Uporni su u pozivu da se ženi omogući pravo njene lične slobode i da se stane u kraj nepravdi koja joj se čini. Jedna od njihovih parola jeste i potpuna jednakost žene sa čovjekom, prelazeći granicu, zabranjujući ono što je Allah dozvolio.

Primjer uzimaju u zapadnoj ženi koja ima potpunu "emancipaciju" i pozivaju ženu muslimanku da se ugleda na nju i da se odrekne svog identiteta, a zatvorili su svoje oči i uši nad istinom i stvarnošću zapadnjačke žene. U statističkim podacima vezanim za SAD, navodi se da je tamo šest miliona žena svake godine izloženo fizičkom zlostavljanju njihovih muževa.

Broj žena koje podlegnu zbog prekomjernog zlostavljanja iznosi od dvije do četiri hiljade, dok policajci trećinu svoga vremena provode u odgovaranju na telefonske pozive žena koje žele da prijave nasilje u njihovim kućama od strane njihovih muževa.

NEMARNOST ŽENE PREMA BRAČNOJ POSTELJI

Postoje mnogobrojni šerijatski tekstovi koji upozoravaju na ovaj problem. Kažnjavanje žene za ovaj postupak dolazi istovremeno sa njenim odvajanjem u bračnoj postelji, kao vid kazne za njen prekršaj, jer nije Uzvišeni Allah odgodio kaznu samo za Sudnji dan već, je ona prisutna i na dunjaluku. Možda u ovome ima pouka, a Allah najbolje zna, kako bi se žena vratila i pokajala za svoje postupke nakon što je ukorena oštrim prijekorom. Ovaj problem je veoma rasprostranjen kod žena, pa ako njeno odbijanje muža u postelji nije razlogom njene ljutnje na njega i njegovog odbijanja da ispuni neku od njenih želja, onda je razlog njena nemarnost, umor, napor ili bolest.

Često ona zaista i bude umorna, jer čim se probudi počne sa kućnim poslovima, brigom oko djece, spremanjem hrane, i jedva čeka da se spusti noć kako bi se odmorila i uzela trenutak oduška. Ali čak i u ovome stanju ona je dužna da se odazove mužu, kako kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَمْنَعُ الْمَرْأَةُ زَوْجَهَا نَفْسَهَا وَإِنْ
كَانَتْ عَلَى قَتَبٍ

“Neka žena sprečava svoga supruga (u postelji) kada je pozove, makar bila i na leđima jahalice.”¹

عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَأَى امْرَأَةً مَنِيَّةً لَهَا فَقَضَى
فَأَتَى امْرَأَتَهُ زَيْنَبَ وَهِيَ تَمْعَسُ

Od Džabira r.a. se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio neku ženu, pa je došao kod svoje supruge Zejnebe dok je ona trljala kožu koju je htjela uštaviti, pa je obavio svoju potrebu.²

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ مَا مِنْ رَجُلٍ
يَدْعُو امْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهَا فَتَأْتِيهِ عَلَيْهِ إِلَّا كَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ سَاحِطًا
عَلَيْهَا حَتَّى يَرْضَى عَنْهَا

Žena treba da bude strpljiva i suzdržana imajući na umu da je Allah dž.š. srdit na nju ukoliko odbije svoga muža, kao što kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,:

“Tako mi Onoga, u čijoj ruci je moja duša, koji god čovjek pozove svoju ženu u postelju, pa ga ona odbije, Onaj koji je na nebesima je srdit na nju, sve dok se njen muž ne odobrovolji.”³

¹ “El-Mu'džemu-l-Kebir”, 7/256; Sličnu predaju se nalazi u “Musnedu” El-Bezzara, pogledaj “Es-Silsiletu-s-sahiha”, od Albanija 3/200.

² Muslim, br. 2/1021

³ Muslim, “Šerhu-n-Nevevi”, 8/7.-8.

عَنْ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ إِذَا بَاتَتْ الْمَرْأَةُ هَاجِرَةً فِرَاشَ زَوْجِهَا
لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ

A u drugom hadisu stoji:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا بَاتَتْ الْمَرْأَةُ هَاجِرَةً فِرَاشَ
زَوْجِهَا لَعَنَتْهَا الْمَلَائِكَةُ حَتَّى تَرْجِعَ

“Kada žena zanoći izbjegavajući postelju svoga muža, meleki je proklinju sve dok ne osvane.”

A u drugom rivajetu: “Dok se ne vrati u postelju.”

En-Nevevi kaže: “Ovo je dokaz da je ženi zabranjeno da uskraćuje mužu njegovo pravo u postelji bez opravdanog šerijatskog razloga! Menstruacija nije opravdan šerijatski razlog, jer on ima pravo naslađivanja iznad pojasa i ispod koljena. Značenje ovog hadisa je da prokletstvo na nju traje sve dok ova nepokornost ne prestane sa nastankom zore kada više nema potrebe za njom, ili ako se pokaje i vrati se u postelju.”¹

Nafila (dobrovoljno učinjeno djelo Allahu dž.š.) također nije joj izgovor. Ibn Tejmijje, r.h., je upitan o čovjeku koji ima ženu koja posti danju, a noć provodi u ibadetu, i kad god je muž pozove u postelju odbija ga, i daje prednost noćnom namazu i dobrovoljnom postu nad poslušnosti i pokornosti svome mužu, pa je odgovorio:

“To njoj nije dozvoljeno, po koncenzusu svih učenjaka, nego treba da mu se pokorava kada je pozove u postelju, i to joj je obaveza koju mora ispuniti. Što se

¹ Prethodni izvor.

tiče dobrovoljnog posta i noćnog namaza, to je dobrovoljno djelo, pa kako može vjernica davati prednost dobrovoljnom djelu nad obavezom?!¹

Takođe je upitan o tome šta treba muž da uradi ako ga odbije njegova supruga kada je pozove u postelju, pa je odgovorio, Allah neka je zadovoljan njim: "Nije joj dozvoljena neposlušnost prema njemu niti uskraćivanje njegovog prava u postelji, a ukoliko to učini i ustraje na tome, on ima pravo da je udari onoliko da je ne ozlijedi, a ne zaslužuje izdržavanje niti pravilnu podjelu."²

¹ Ibn Tejmijje, "El-Fetava", 32/279.

² Prethodni izvor.

PRAVO ŽENE NA INTIMNI ODNOS

Jedan od najvećih ciljeva braka jeste očuvanje ženine čednosti i kreposti i obaranje pogleda od onoga što je Allah dž.š. zabranio. Međutim, ponekad se dešavaju propusti po tom pitanju sa muževe strane, pa ga vidiš kako provodi većinu svog vremena izvan kuće i ne vraća se do kasno naveče, obično iscrpljen od posla, umoran, pa jedva dočeka da legne u svoju postelju da spava i ne pitajući za svoju suprugu.

Ovo se stanje ponavlja tako da, praktički, žena ostaje sama u postelji. Muž ne uzima u obzir njeno stanje i ne posvećuje joj pažnju, a ponekad se odvaja od nje na dug vremenski period, ili čak u potpunosti.

Ovakvi i slični problemi veoma su rasprostranjeni i nalazimo da su bili prisutni još za vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa traju sve do današnjeg vremena, na što upućuju i mnoge knjige prepune pitanja o napuštanju žene u postelji.

Neki od razloga za ovo su:

1. Zaokupljenost muža ibadetom, trgovinom i sl.

عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ دَخَلْتُ عَلَى خُوَيْلَةَ بِنْتِ وَكَانَتْ عِنْدَ عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ قَالَتْ فَرَأَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِدَاذَةَ هَيْتَهَا فَقَالَ لِي يَا عَائِشَةُ مَا أَبَدَّ هَيْمَةَ خُوَيْلَةَ قَالَتْ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ امْرَأَةٌ لَا زَوْجَ لَهَا يَصُومُ النَّهَارَ وَيَقُومُ اللَّيْلَ فَهِيَ كَمَنْ لَا زَوْجَ لَهَا فَتَرَكْتُ نَفْسَهَا وَأَضَاعَتْهَا

Prenosi se od Aiše r.a. da je rekla: "Kod mene je došla Huvejla bint Hakim, koja je bila udata za Osmana b. Mez'una, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio kako izgleda neuredno, i rekao mi je: 'Aiša, što Huvejla izgleda onako loše?' Pa sam rekla: 'Allahov Poslaniče, to je žena čiji muž danju posti, a noću ibadeti. Ona je kao žena koja nema muža, pa se zato zapustila i zanemarila svoj izgled.'"¹

Jednom prilikom je Selman El-Farisi došao kod Ebu Derda'a da ga posjeti, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je bio pobratimio, pa je vidio njegovu ženu, Ummu Derda', u pohabanoj odjeći, neurednog izgleda, i rekao joj je:

"Šta je to sa tobom?" Rekla mu je: "Tvoj brat nema nikakve potrebe za dunjalukom, on noć provodi u ibadetu a dan u postu!"

Nakon toga je došao Ebu Derda', zaželio mu dobrodošlicu i iznio hranu pred njega. Selman mu je rekao: "Jedi i ti!"

¹ Hadis je hasen - dobar, bilježi ga Ahmed, pogledaj "Irva'u-l-galil" od Albanija 7/79.

Reče: "Ja postim."

"Zakleo sam se da ćeš prestati postiti!", reče Selman, pa je jeo sa njim.

Odluči Selman da zanoći kod Ebu Derda'a, pa kada je došla noć, Ebu Derda' htjede da klanja, a Selman ga spriječi i reče mu:

"Tvoje tijelo ima pravo kod tebe, tvoj Gospodar ima pravo kod tebe, a i tvoja porodica ima pravo kod tebe. Posti neke dane a neke nemoj, klanjaj, ali prilazi i svojoj supruzi, i daj svakome njegovo pravo."

Kada je skoro svanulo, reče mu: "Ustani sada, pa klanjaj ako hoćeš!"

Zatim su ustali, abdestili i klanjali, a nakon toga su izašli na sabah namaz. Ebu Derda' je došao Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenuo mu je to, pa mu je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: "Istinu je rekao Selman."

2. Ženidba sa drugom ženom i zapostavljanje prve

I ovaj problem je prisutan kod jednog dijela muškaraca, što je dovelo do toga da neke od njihovih žena, i pored stida, podnose sudijama žalbe protiv takvih muževa, i, želeći popravku stanja, ljude obavještavaju o onome što njihove muževe rasrđuje.

Na zapostavljanje prve žene obično nailazimo kod starijih ljudi koji su se nasitili prve žene i ona im je postala dosadna, a postali su zaslijepljeni drugom. Ta druga obično biva mlađa, pa se on trudi da je zadovolji

¹ Buhari, "El-Feth", 4/209.

i zasiti njene potrebe iz straha da joj neće dosaditi, jer je ona mlada, a on oronuo u godine i snaga mu je na izmaku.

Čovjek treba da se boji Allaha kad je u pitanju njegova supruga, i treba se truditi da očuva njenu čast i da je sačuva nemorala, jer su, uistinu, propusti u ovoj oblasti veoma opasni i imaju loše posljedice, kao što vidimo u brojnim primjerima žena koje su krenule putem bluda, a to je posebno poznato kod vodećih ljudi.

Pa gdje si ti u odnosu na riječi Omera b. El-Hattaba r.a., koji je, kako se prenosi od El-Hedžia b. Kajsa, rekao: "Uistinu, ja sebe nagonim na spolni odnos kako bi proizašlo od mene živo biće koje će Allaha slaviti."¹

A pored toga, seksualno zadovoljavanje žene, je, uistinu, jedno od njenih prava koje si ti dužan da ispuniš. Ibn Tejmije r.a. upitan je o čovjeku koji se suzdržava od spolnog općenja sa svojom ženom, jedan ili dva mjeseca, da li je on griješan zbog toga i da li je to dužan činiti.

Pa je odgovorio: "Čovjek je dužan da spolno opći sa svojom ženom u granicama uobičajenog, jer je to jedno od njenih najpotvrđenijih prava koje je on dužan da ispuni, preče i od njene ishrane. Za spolnog općenje rečeno je da je dužnost najmanje jednom u četiri mjeseca. Neki su rekli: shodno njenoj potrebi i njegovoj sposobnosti kao što je hrani prema njenoj potrebi i njegovoj sposobnosti. A ovo mišljenje je ispravnije."²

¹ "Kitabu-l-'ajal" od Ibn Ebi ed-Dunja 2/573.

² Ibn Tejmije, "El-Fetava", 32/271.

Ovdje ćemo navesti neke vjerodostojne predaje o vremenskom razmaku između snošaja.

Abdur-Rezak prenosi od Es-Sevrija da je upitan o ženi koja se žali da joj muž ne prilazi, pa je rekao: "On ima tri dana, a ona jedan dan i noć."¹

Abdur-Rezzak takođe prenosi od Muhammeda, a on od Katade, da je rekao:

"Došla je neka žena kod Omera r.a. i rekla mu je: 'Moj muž noć provodi u ibadetu a dan u postu!'

Rekao je: 'Zar želiš da mu zabranim da posti i da obavlja noćni namaz?' Pa je otišla, a zatim se ponovo vratila i rekla mu isto što i prvi put, a on joj je dao isti odgovor. Pa mu je rekao K'ab b. Sur: 'Vođo pravovjernih, ona ima pravo!' Reče: 'A šta je njeno pravo?'

'Allah mu je dozvolio četiri, pa neka je ona jedna od četiri, ima pravo na jednu noć svake četiri noći, i na jedan dan u četiri dana.' Nakon toga je Omer pozvao njenog muža i naredio mu je da noćiva kod nje jednom u četiri noći i da mrsi jedan od četiri dana."²

¹ Bilježi ga Abdur-Rezzak u: "El-Musannefu", 7/148.

² Prethodni izvor, str.149. Pogledaj: "Irvau-l-Galil", od El-Albanija, 7/216.

IZDRŽAVANJE SUPRUGE

Jedno od najvažnijih prava jedne žene kod njenog muža jeste njena opskrba, kao što prenosi Hakim b. Mu'avija od svoga oca da je rekao:

عَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ الْقُشَيْرِيِّ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا حَقُّ زَوْجَةٍ أَحَدِنَا عَلَيْهِ قَالَ أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ أَوْ لَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ وَلَا تُقَبِّحَ وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ

“Upitao sam: ‘Allahov Poslaniče, kakva prava ima žena jednog od nas kod svoga muža?’ Alejhisselam reče: ‘Da je nahraniš kada ti jedeš, da je obučeš kada se i ti oblačiš, da je ne udaraš po licu, da joj ne upućuješ ružne riječi i da je ne izbjegavaš osim u kući.’”¹

Po ovome je očigledno da je opskrba dužnost i obaveza muškarca, ali nailazimo na brojne tužbe, prigovore i bračne sukobe vezane za uskraćivanje opskrbe od strane muža, često ne u potpunosti već zbog njegove pogrešne procjene.

Esma r.a. je govorila: “Ja ne posjedujem osim ono što mi Zubejr unese u kuću, pa uzimam od njegovog imetka.”²

¹ Ahmed, (4/446), Ebu Davud, (2142), hadis je sahih kod Hakima i Ez-Zehabija.

² En-Nesai u “Es-sunenul-kubra”, 5/378., hadis je sahih.

Neki od najvažnijih razloga za izbijanje ovog nesporedzuma

1. Muž ne uzima u obzir sredinu u kojoj je živjela njegova supruga prije braka, jer izdržavanje bogatašice nije isto kao i izdržavanje žene koja je bila siromašna.¹

2. Uplitanje muža u domen ženine nadležnosti i kompetencije, i pogrešno procjenjivanje njenih potreba u kući.

3. Pretjerivanje nekih žena u njihovim zahtjevima u kupovini, a naročito luksuznih i raskošnih stvari.

4. Škrtost i tvrdičluk muža: “Zaista je Ebu Sufjan škrt čovjek!”²

5. Ženina stalna želja za bogastvom i njeno nezadovoljstvo onim što je logično i u granicama muževe mogućnosti.

Imajući u vidu to da neki ljudi procjenjuju vrijednost nafake i da je ograničavaju na određene potrebe, Ibn Kajjim r.a. kaže:

“U propisima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vezanim za izdržavanje supruge, nije određena količina koju muž mora trošiti na svoju ženu, niti je preneseno od njega išta što bi bilo dokaz da je ta vrijednost određena, nego se tu muževi vraćaju na običaj (‘urf).”

¹ Pogledaj: “El-Mugni” od Ibn Kudame 9/230.

² Buhari, 9/507.

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ هِنْدَ بِنْتَ عُتْبَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَقَالَ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكَ بِالْمَعْرُوفِ

Bilježi se u dva Sahiha da je Hinda, žena Ebu Sufjana, rekla: "Allahov Poslaniče, uistinu je Ebu Sufjan škrt čovjek, i ne daje mi od troškova koliko je dovoljno meni i mome djetetu osim što od njega sama bez njegovog znanja uzmem."

Odgovorio je: "Uzmi koliko je dovoljno tebi i tvome djetetu po običaju."

Ovaj propis Allahovog Poslanika u skladu je sa riječima Uzvišenog u Njegovoj Časnoj Knjizi:

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

"Majke neka doje djecu svoju pune dvije godine onima koji žele da dojenje potpuno bude. Otac djeteta dužan je da ih po svojoj mogućnosti hrani i odijeva." (El-Bekare, 233.)

Allah dž.š. i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spominju izdržavanje žene (infak) u apsolutnom značenju, bez određivanja, ograničavanja i restrikcije njegove vrijednosti. Jer da je vrijednost alimentacije bila određena, Allahov Poslanik, sallallahu

alejhi ve sellem, naredio bi Hindi da uzme onoliko koliko joj je šerijatski određeno, a ne da uzme koliko joj je potrebno bez ograničavanja. Koliki je to iznos, to je prepustio njenoj intuiciji.¹

• Pitanje:

Da li je dozvoljeno ženi raskidanje bračnog ugovora ako joj njen muž stvara poteškoće u opskrbljivanju?

Trojica imama: Ahmed, Šafija i Malik smatraju da se bračni ugovor raskida na njeno traženje, a dokaz za to su riječi Uzvišenog:

أَلْطَلَقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكِ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٍ بِإِحْسَانٍ

"Pa ili ih velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati", a zadržavanje bez nafake nije velikodušno zadržavanje.²

Žena treba da se trudi da ne pretjeruje sa svojim zahtjevima i da to bude u granicama razumljivog i običajima prisutnim kod naroda.

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُ نِسَاءٍ رَكِبْنَ الْإِبِلَ صَالِحُ نِسَاءٍ فَرِيضٍ أَحْنَاهُ عَلَى وَلَدٍ فِي صِغَرِهِ وَأَرْعَاهُ عَلَى زَوْجٍ فِي ذَاتِ يَدِهِ

Pa zar ne vidiš kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pohvalio žene Kurejšija kada je rekao: "Najbrižnije su prema imcima njihovih muževa."³

¹ "Zadu-l-me'ad", 5/502.

² Pojašnjenje propisa iz "Bulugu-l-meram", Abdullah el-Bessam 5/148.

³ En-Nesai, "Išretu-n-nisa" 5/354. Hadis je sahih.

Muž ne treba da se dvoumi ako je u stanju da odijeva i hrani svoju ženu, a treba da bude velikodušan u njenom izdržavanju onoliko koliko je u mogućnosti.

Treba da ima na umu hadis Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ أَفْضَلُ الدِّينَارِ دِينَارٌ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ عَلَى عِيَالِهِ وَدِينَارٌ يُنْفِقُهُ الرَّجُلُ عَلَى دَائِتِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

“Najbolji novac koji čovjek potroši je onaj novac koji potroši na svoju obitelj i novac koji potroši na izdržavanje svoje jahalice na Allahovom putu.”¹

Kaže Ebu Kilabe: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je prvo spomenuo izdržavanje porodice, pa tek onda izdvajanje za jahalicu na Allahovom putu!”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također kaže: “Sve što učiniš za svoju porodicu, to je tvoja sadaka njima.”²

Pa nemoj brojati niti škrtariti, pa da Allah prema tebi škrtari, nego pogledaj na ponašanje tvojih prethodnika i odgajaj se njihovom etikom.

Prenosi se od Muhammeda b. Husejna da je rekao:

“Pričalo se da je Ejjub često govorio svojim prijateljima: ‘Vodite brigu o svojoj djeci i svojim porodicama sa dobročinstvom i velikodušnošću, i

¹ En-Nesai, “Es-Sunenu-l-kubra”. Hadis je sahih.

² Hadis je hasen, Prethodni izvor.

nemojte dozvoliti da njihovi pogledi žude za onim što drugi ljudi posjeduju.”¹

Prenosilac dalje nastavlja i kaže: “On je imao korpu (zembilj) sa kojom je svako jutro rano odlazio na pijacu, pa bi kupovao voće i ostale potrepštine za svoju obitelj.”

Od Muhammeda b. Bekkara se prenosi da mu je pričao Mervan b. Muavija, a njemu Mejmun b. Mensur el-Džuheni, da je rekao: “Čuo sam Ibrahima En-Nahaija kako govori: “Oni su bili najbogatiji ljudi u svojim kućama, a odjeća jednog od njih je bila prosta.”²

Od Halida b. Hidaša prenosi se da mu je pričao Hammad b. Zejd da je čuo Ejjuba kako kaže: “Kad bih znao da je mojoj obitelji potrebno pa makar i nešto od zeleni, ne bih sjedio sa ovima (tj. njegovim učenicima i prijateljima).”³

Prenosi Ibn Ebi Ed-Dunja da mu je pričao Jahja b. Jusuf Ez-Zemijj, da je čuo od Ebu El-Ahvesa koji je slušao Sufjana kako kaže: “Trebaš raditi junačke poslove: sticati opskrbu na halal način i izdržavati svoju obitelj.”⁴

Prenosi Muhammed b. S’ad od Muhammeda b. Omera, a on od Ebi Ez-Zennada, a on od svoga oca da je rekao: “Huvejtab b. Abdul-Uzza je prodao svoju

¹ Ibn Ebi ed-Dunja, “Kitabu-l-’ajal”, 2/560.

² Lanac prenosilaca je ispravan. Ibn Ebi ed-Dunja, u “Kitabu-l-Ajal”, 2/553.

³ Prethodni izvor 2/ 548. Hadis je hasen.

⁴ Prethodni izvor 1/158. Hadis je sahih.

kuću za četrdeset hiljada dinara, pa mu bi rečeno: 'Ebu Muhammede, šta da radi čovjek koji ima četrdeset hiljada dinara?', pa je odgovorio: 'A šta je četrdeset hiljada dinara čovjeku koji ima pet obitelji!'"¹

Ponekad se žena tuži na muževo udjeljivanje iz njegovog imetka na putu dobra. Ovo svojstvo posjeduju pojedine žene u svakom vremenu.

Prenosi se od Ishaka b. Isma'ila, a on od Jahja b. Isa'a Er-Rumelija, a on od El-'Ameša da je rekao: "Salim b. Ebi El-Dž'ad je pravio salamure i stvari slične onima koje vi pravite u svojim kućama, da bi ih zatim udjeljivao kao sadaku, a njegova žena bi mu govorila: 'Drugima daješ, a nama ništa ne ostavljaš!', pa je odgovorio: 'Da odem sa dobrom i ostavim vas u neimaštini, draže mi je nego da odem bez ičega, a vas ostavim u dobru!'"²

¹ Prethodni izvor, 1/247.

² Prethodni izvor 2/646. (Tj. više volim da odnesem blagodat iz kuće i vi budete u potrebi za njom, nego da to dobro ostavim kod kuće, a ja odem radi zla. (Nap. recenzije))

LOŠA NARAV JEDNOG OD SUPRUŽNIKA

Lijepo ponašanje jedna je od osnovnih osobina koju moraju posjedovati supružnici ukoliko žele sklad i harmoniju u bračnoj zajednici. Ako nedostaje ovo svojstvo, npr. ako je muž loše ćudi, pa onda bi se moglo za njega kazati onako kako je rekla jedna od žena u hadisu Ebu Zer'a opisujući svoga muža: "Moj muž je neukusno devino meso, na vrh brda, nema doline kojom bi mu se prišlo, niti puta kojim bi mu se došlo."¹

Ova žena poredi svoga muža sa suhonjavim devinim mesom, jer je od svih vrsta mesa devino meso najmršavije, lošeg okusa, neugodnog mirisa. Nakon toga poredi njegovo loše ponašanje sa kamenitim, neprohodnim brdom, jer se on oholi, uzdiže i sili iznad nje, pa je skupio osobine škrtosti i loše ćudi.

Ponekad muž bude plahovit, naglog temperamenta, razbije se i naljuti zbog najmanjeg razloga ili propusta. Čas optužuje ženu da je nehajna, čas je ucjenjuje razvodom braka, i često se dešava da prođe po nekoliko dana, a da sa njom ne progovori ni riječi, ne jede njenu hranu, dok ima i onih koji se ne ustručavaju koriti je i brukati pred drugima, a pogotovu pred svojim roditeljima.

¹ Buhari, "Fethu-l-bari", 9/168.

Žena, obično, ne smije ni riječi izustiti, nego mora uvijek da šuti, kao što reče druga žena u hadisu Ebu Zer'a: "Ako progovorim, bit ću puštena, a ako šitim, bit ću neriješenog statusa."¹

Sa druge strane, često bude žalbe i sa muževe strane na ženino ponašanje, zbog njenog dugog jezika, nepokoravanja njegovim zapovijedima, pa i ne počne prepirku sa njom, a ona mu već uzvraća i odgovara, sa objašnjenjima i isprikama, podiže svoj glas i ne prestane sve dok ga ne ušutka i dokaže da je ona u pravu.

Kako će se ponašati supružnici jedno prema drugom-ponekada zavisi i od sredine u kojoj žive i od običaja prisutnih u narodu. Tako postoje ljudi koji ne dozvoljavaju ženi da izusti ni jednu jedinu riječ, dok ima i onih koji njeno izlaganje smatraju kao samoodbranu i dokazivanje autoriteta. Ovakva stanja ne treba nikako zanemarivati, naročito u ovom sadašnjem vremenu u kome se, putem medija, slika bračnog života predstavlja na "moderan" način, suprotno Allahovim propisima i zabranama, bez poštivanja šerijata. Ovi filmovi obojeni su smijehom i šalama koje ne mogu prihvatiti ljudi sa ispravnim instiktom. Međutim, ljudi su ih tako prihvatili i počeli slijediti i nije se čuditi tome. Slijepo slijeđenje od strane žene veće je od muškarca, zato što je ona daleko suptilnija i emotivnija.

Omer b. Hattab r.a. pripovijeda: "Mi Kurejšije smo dominirali nad svojim ženama, a kada stigismo kod Ensarija, vidjeli smo da kod njih njihove žene

¹ Prethodni izvor, str.170.

prevladavaju, pa su naše žene počele oponašati Ensarijke. Jednom prilikom povikao sam na svoju ženu, pa mi je odgovorila na to, a ja joj to zabranih, pa mi reče: 'A što mi ti zabranjuješ da ti se suprostavljam? Tako mi Allaha, i supruge Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, se sa njim raspravljaju, i jedna od njih ga je izbjegavala sve do noći!' To me je zaprepastilo, pa sam joj rekao: 'Stradala je ona od njih koja je to radila!'"¹

Njegove riječi: "Dominirali smo nad svojim ženama" - znače da su oni upravljali u svojim kućama i naređivali svojim ženama.

Međutim, kod Ensarija nije bilo tako. Zato su žene Kurejšija počele oponašati Ensarijke i njihov način života. Pa kada se naljutio na svoju ženu i povicio svoj glas, ona mu je odvrtila istim, i kada joj je zabranio takav postupak, obavijestila ga je o suprugama Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

Loše ponašanje supružnika uzrok je mnogim nedaćama i predmet mnogih žalbi i osuda. Najbolji među svim stvorenjima, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koji "nije bio nemoralan niti bestidnik".

إِنْ خَيْرَكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا

Govorio bi: "Najbolji od vas su oni koji su najljepšeg ahlaka (ponašanja)."²

¹ Prethodni izvor, str.187.

² Prethodni izvor 10/47.

Pa su upućeni krenuli njegovim stopama i, kako se navodi u jednoj predaji od Muhammeda b. Ibrahima koji prenosi od Ahmeda b. Hasana b. Abdul-Džebbara, a on od Šudža'a b. Muhlida, a on od Ezhera, a on od 'Auna, a on od Ibn Sirina, da je rekao: "Smatrali su lijep moral velikom pomoći u vjeri."¹

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zapažao je bračne probleme koji nastaju usljed loše naravi supružnika, upozoravao je svoj ummet kako bi to izbjegli postavljajući odgovarajuće norme za očuvanje bračne zajednice, a kao jedan od primjera navodimo njegove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَفْرَكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ

"Neka vjernik ne mrzi vjernicu, jer ako nije zadovoljan nekim njenim svojstvom, zadovoljan je drugim."²

Šejh es-Sa'dijj prokomentarisao je ovaj hadis veoma korisnom besjedom: "Ova uputa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, mužu u suživotu sa njegovom suprugom, jedan je od najvećih podstreka i motiva za lijep i harmoničan zajednički život. Vjerniku je zabranjeno da loše postupa sa svojom ženom i sve što govori suprotno tome, a naređeno mu je da uoči njene lijepe postupke i one stvari koje njemu odgovaraju, imajući to stalno na umu kada primijeti kod nje neku lošu osobinu. Uistinu, ako muž pogleda

¹ "Hiljetu-l-evlija" od Ebu Nu'ajma el-Asbehanija, 2/274.

² Muslim 2/1091.

sve lijepe karakteristike kod svoje supruge i dobre postupke koje on voli, i, na drugoj strani, ako pogleda u razloge njegove ljutnje na nju i njene loše osobine, uvidjeće da ih je veoma mali broj, dok je puno više stvari koje voli kod nje. Pa ako bude pravičan, progledat će ženi kroz prste kod nekih njenih ružnih postupaka i neće umanjivati vrijednost njenih dobrih osobina. Ovim će postići lijepo ophođenje i izvršit će svoje obaveze i pohvalna djela, a njene loše osobine pokušat će da ispravi ili promijeni.

Što se tiče onih koji ne obraćaju pažnju na lijepa svojstva i samo uočavaju greške, pa makar one i neznatne bile, to je zbog nedostatka njihove pravednosti, i teško da će takvi srećno živjeti sa svojom suprugom.

Po prethodno izloženom - ljude možemo podijeliti na tri vrste:

1. Najbolji od njih, a to su oni koji uočavaju lijepe postupke i karakteristike, a ne obaziru se na greške i propuste u potpunosti, i trude se da ih zaborave.

2. Oni koji su suprotni prvoj skupini, koji zaboravljaju lijepe postupke, ma kakvi oni bili, i samo gledaju kako će uočiti kakvu lošu stvar, koju će proširiti i na nju nadovezati svoja tumačenja i mišljenja, i od muhe medvjeda napraviti, što je, nažalost, česta pojava.

3. Treća skupina su oni koji su u ophođenju sa svojom suprugom napravili sredinu, u skladu sa obje vrste koje smo prethodno spomenuli.¹

¹ "El-Medžmu'a-l-kamile", od šejha Es-Sa'dijja 2/103.

Možda će muževu žestinu po ovom pitanju ublažiti činjenica da je ova narav kod žena poznata još od početka svijeta.

Od Ebu Bekra se prenosi da je rekao: "Pričao nam je 'Ubejde b. Hamid b. Rukejn da je čuo da je Ne'im b. Hanzala rekao: 'Džerir b. Abdullah je došao kod Omera r.a., pa mu se potužio na ono što doživljava od žena zbog njihovog lošeg ponašanja, pa mu je Omer rekao: 'Ja, uistinu, doživljavam od njih isto što i ti. Kada odem', rekao je, 'na pijacu ili kod nekih ljudi, da kupim životinju ili odjeću, moja žena kaže: 'Otišao da gleda njihove djevojke ili da zaruči jednu od njih!'"

Pa je rekao Abdullah b. Mes'ud: 'Zar ne znaš da se Ibrahim žalio na Sarino ponašanje, pa mu je Allah objavio:

"Zaista je ona od rebra stvorena, pa ako možeš, ispravi rebro, a ako to nisi u mogućnosti, pa prihvati je onakvom kakva je!"¹

¹ "El-Musannef", od Ibn Ebi Šejbe, 4/197

NEMARNOST ŽENE U KUĆI

Ponekad žena zapostavlja svoju ulogu domaćice u kući, nemarna je po pitanju njenih svakodnevnih obaveza i brige o domu, u što spada kuhanje, čišćenje, pranje odjeće i slično tome. Muž čestito ne može ni da uđe u kuću, jer su cipele razbacane na sve strane, dječija odjeća u predulazu, igračke rasute po spavaćoj sobi, a mrve od hrane ispunile svaki ćošak. A tek kada pogleda u djecu, odjeća im je uprljana i iz njih izbija neugodan miris.

Žena se opravdava time da nije njena obaveza da obavlja te poslove, traži kućnu pomoćnicu, ne obraćajući pažnju na šerijatske propise i obaveze, i samo joj je cilj da se ona ne umori.

Pa kažemo: "Da, poslovi čiji je teret pao na tebe uistinu su naporni i zahtijevaju puno vremena, ali tvoje stanje je uveliko lakše i bolje od stanja onih koje su bile bolje od tebe, od sahabijki r.a. One su radile toliko naporne poslove da je to teško opisati, a kao primjer uzet ćemo sljedeće:

- *Esmu bint Umejs*

Od nje se prenosi da je rekla: "Došao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u danu kada je poginuo Dž'afir i njegovi drugovi, a ja sam već bila uštavila četrdeset koža, zamijesila tijesto, pa sam uzela svoje sinove, umila ih i namirisala."¹

¹ "Tabekat", Ibn S'ad, 8/282

- Esmu, kćerku Ebu Bekra r.a., koja kaže:

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ تَزَوَّجَنِي الزُّبَيْرُ وَمَا لَهُ فِي الْأَرْضِ مِنْ مَالٍ وَلَا مَمْلُوكٍ وَلَا شَيْءٍ غَيْرٍ نَاضِحٍ وَغَيْرِ فَرَسِهِ فَكُنْتُ أُغْلِفُ فَرَسَهُ وَأَسْتَقِي الْمَاءَ وَأَخْرِزُ غَرْبَهُ وَأَعْجِنُ وَلَمْ أَكُنْ أَحْسَنُ أَخِيرُ وَكَانَ يَخْبِزُ جَارَاتٍ لِي مِنَ الْأَنْصَارِ وَكُنْتُ نِسْوَةَ صَدِيقٍ وَكُنْتُ أَثْقَلُ النَّوَى مِنْ أَرْضِ الزُّبَيْرِ الَّتِي أَقْطَعَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى رَأْسِي

“Oženio me je Zubejr, a nije imao ni imetka niti posluge, osim jedne deve koja je nosila vodu, i jednog konja, pa sam ih ja pojila vodom i hranila sam konja.”

A u drugoj predaji se navodi da je rekla: “Nije mi bilo ništa teže od brige o konju, donosila sam mu hranu i čuvala sam ga.” Zatim kaže: “Napajala sam ga vodom i krpila posudu iz koje se napajao, mijesila tijesto, a nisam dobro znala praviti hljeb, pa su mi to radile komšinice Ensarijke, a bile su iskrene žene. Prenosila sam žitarice sa Zubejrove njive koju mu je dodijelio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a bila je udaljena od moje kuće nekoliko kilometara, pa sam jednog dana žitarice donijela na svojoj glavi.”¹

- Fatimu, kćerku Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

Ona je okretala mlin (mljela pšenicu) i od toga dobila žuljeve na rukama; punila je mješinu vodom i to je ostavilo traga na njenim prsima; mela je svoju kuću i prašila se; ložila je vatru i prljala svoju odjeću; i to joj je naškodilo.²

¹ Bilježi Buhari, “El-Feth”, 9/230.

² “Hiljetu-l-evlija” od Ebu Ne’ima, 2/41.

Služba žene u njenoj kući stvar je poznata još od davnina, a Ibn Kajjim, rahimehullah, po ovome pitanju kaže: “Ugovori koji nisu definirani uvjetima pozivaju se na običaj, a običaj je služba žene i obavljanje kućnih poslova. Oni koji to osporavaju smatraju da je posao Fatime i Esme bilo dobročinstvo i dobrovoljno od njih, ali su njihove riječi u kontradikciji sa događajem kada je se Fatima r.a. požalila Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na njen prevelik posao. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao Aliji r.a.: “Ona nije dužna da obavlja te poslove, nego to ti moraš raditi”, jer Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikoga favorizirao u propisima. Kada je vidio Esmu kako nosi hranu za stoku na svojoj glavi, a Zubejr je bio sa njim, nije mu se obratio: “To je nepravda prema njoj, ona ne treba da to radi”, nego mu je to potvrdio i dozvolio je i ostalim ashabima da uposle svoje žene, imajući u vidu da je bilo onih koje su bile zadovoljne time i onih koje to nisu, i u ovo nema nikakve sumnje.¹

عَنْ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَنَّ فَاطِمَةَ أُمَّتِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَسْأَلُهُ خَادِمًا فَقَالَ أَلَا أَخْبَرُكَ مَا هُوَ خَيْرٌ لَكَ مِنْهُ تُسَبِّحِينَ اللَّهَ عِنْدَ مَنَامِكَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتَحْمَدِينَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ وَتُكَبِّرِينَ اللَّهَ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ

Ono što ženi može pomoći kada su u pitanju njeni poslovi jeste savjet Allahovog Poslanika upućen njegovoj kćerki Fatimi, r.a., kada mu je tražila slugu, pa joj je rekao: “Hoćeš li da te obavijestim šta ti je bolje od toga? Kada budeš htjela spavati, reci *subhanallah* (33x), *elhamdulillah* (33x), *Allahu ekber* (34x).”²

¹ “Zadu-l-Me’ad”, 5/188

² Buhari, “El-Feth”, 9/416

Muž treba da bude od pomoći svojoj ženi, u skladu sa njegovim mogućnostima i odgovarajućim prilikama.

عَنِ الْأَسْوَدِ قَالَ سَأَلْتُ عَائِشَةَ مَا كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ قَالَتْ كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةٍ أَهْلُهُ تَعْنِي خِدْمَةَ أَهْلِهِ فَإِذَا حَضَرَتِ الصَّلَاةُ خَرَجَ إِلَى الصَّلَاةِ

Kada je Aiša, r.a., bila upitana: "Šta je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, radio kada je bio sa svojom porodicom?", odgovorila je: "Bio je u službi svoje porodice, a kada bi nastupilo vrijeme namaza izašao bi na namaz."¹

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je bio najplemenitije stvorenje, a šio je i krpio svoju odjeću, održavao svoju obuću i krpio je kofe za vodu.

Ibn Hadžer kaže: "U ovom hadisu je podsticaj na skromnost, napuštanje oholosti i pomaganje svojoj porodici."²

Onaj ko ima mogućnost da nabavi kućnu pomoćnicu svojoj supruzi - pohvalno je da to učini, shodno šerijatskim propisima, jer je to dobročinstvo, blagost i ljubaznost prema njoj, pa i Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi su to činili i to nije kod njih bila nikakva sramota.

¹ Prethodni izvor 10/476

² "Fethul-bari", 2/191

NEZAHVALNOST ZA UČINJENO DOBRO

Od samog početka uspostavljanja principa bračnog života, međusobnog odnosa među supružnicima i raspodjele prava i dužnosti svakog od njih, Mudri Zakonodavac nastoji da usadi princip zahvale za dobro i pohvaljivanje tih učinaka, kako bi ljubav i harmoničnost trajala među bračnim drugovima.

Uzvišeni kaže:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

"I jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su doista pouke za ljude koji razmišljaju." (Er-Rum, 21.)

Samilost i ljubav je naklonjenost i simpatija njihovih srca jedno prema drugom¹, iako su te osobine prisutne, onda će svako od njih prelaziti preko grešaka i nedostataka svoga supružnika.

¹ "El-Džami'a li Ahkamil-Kur'an", od Kurtubija 14/13

Jedan od vidova potpune ljubavi u bračnom životu jeste ženina zahvalnost mužu na učinjenom dobru i njena briga da ga ne uznemiri svojim govorom. Islam upozorava na poricanje muževog dobročinstva i nezahvalnosti njemu, kao što kaže Allahov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem:

عَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدٍ تَقُولُ مَرَّ بِنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ فِي نِسْوَةٍ فَسَلَّمَ عَلَيْنَا وَقَالَ إِيَّاكُنَّ وَكُفِّرَ الْمُتَعَمِّينَ فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا كُفِّرَ الْمُتَعَمِّينَ قَالَ لَعَلَّ إِحْدَاكُنَّ أَنْ تَطُولَ أَيْمُتُهَا بَيْنَ أَبْوَيْهَا وَتَعْتَسَ فَيَرْزُقَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ زَوْجًا وَيَرْزُقَهَا مِنْهُ مَالًا وَوَلَدًا فَتَغْضَبَ الْغَضْبَةَ فَرَأَحَتْ تَقُولُ مَا رَأَيْتُ مِنْهُ يَوْمًا خَيْرًا قَطُّ

“Čuvajte se nijekanja blagodati!”

Upitan je: “Allahov Poslaniče, a šta je to nijekanje blagodati?”

Odgovorio je: “Da neka od vas boravi kod svojih roditelja neudata, a zatim je Allah opskrbi mužem, i dobije od njega dijete, pa se naljuti, postane mu nezahvalna, i kaže: ‘Nisam od njega nikada dobro vidjela!’”¹

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također je rekao:

لَا يَنْظُرُ اللَّهُ إِلَى امْرَأَةٍ لَا تَشْكُرُ لِرَوْحِهَا وَهِيَ لَا تَسْتَعِينِي عَنْهُ

¹ Bilježi Buhari, “Edebu-l-mufred”, pogledaj “Es-Silsiletu-s-sahiha”, od Albanija 2/486.

“Allah neće gledati u ženu koja nije zahvalna svome mužu, a ovisi o njemu!”¹

Kazna za takav postupak ne svodi se samo na to da Allah neće gledati u nju, već joj se obraća i džennetska huriya, kako se navodi u hadisu Allahovog Poslanika, salallahu alejhi ve sellem:

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تُؤْذِي امْرَأَةً زَوْجَهَا إِلَّا قَالَتْ زَوْجَتُهُ مِنَ الْحُورِ الْعِينِ لَا تُؤْذِيهِ قَاتِلُكَ اللَّهُ فَإِنَّمَا هُوَ عِنْدَكَ دَخِيلٌ أَوْشَكٌ أَنْ يُفَارِقَكَ إِلَيْنَا

“Nijedna od žena ne može uznemiriti svoga muža na ovom dunjaluku, a da ne kaže njegova huriya iz Dženneta: ‘Ne uznemiravaj ga, Allah te ubio! On je kod tebe samo kratko, a uskoro će te ostaviti i doći kod nas.’”²

Dužnost žene je da obrati pažnju na strogost ove prijeteće što ukazuje na važnost i veličinu ove oblasti kod Uzvišenog Allaha. Ona se treba truditi da njene riječi ne budu sem riječi zahvalnosti, da lijep govor postane njena osobenost, laskanje mužu njena ustrajnost, kako bi postigla njegovo zadovoljstvo, a time i zadovoljstvo svoga Stvoritelja.

Muž treba da je upozorava nježnošću i blagošću, i da se čuva riječi koje će je grditi i vrijeđati. Katkad žena nije ta koja je zanemarila ovo pitanje u potpunosti, ali, usred muževe nezainteresovanosti da

¹ Pogledaj prethodni izvor, 1/518. Hadis je sahih.

² Hadis sahih, bilježi Ibn Madže 1/2014.

pokaže svoju ljubav i samilost prema njoj, i ona počne zapostavljati iskazivanje ljubavi i blagosti prema njemu i zahvalnost za njegove učinke. U stvarnosti, pojedini ljudi ne pridaju važnost emotivnoj strani, i toga se sjetе samo s vremenа na vrijeme. Život takvih je prazan, oni obavljaju samo ono čime su strogo obavezani. Muž i žena vide sebe kao breme svome bračnom drugu, pa se brzo pojavi srdžba, neraspoloženje i uvredljive riječi.

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الْمَرْأَةُ كَالضِّلَعِ إِنْ أَقْمَتَهَا كَسَرَتْهَا
وَإِنْ اسْتَمْتَعَتْ بِهَا اسْتَمْتَعَتْ بِهَا وَفِيهَا عَوَجٌ

Kao što ovakva situacija nije od ciljeva braka, takođe nije ni od Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, upute koji kaže: “Žena je kao rebro, ako ga htjedneš ispraviti - slomićeš ga, a ako se koristiš njime - ono će ti koristiti iako je krivo.”

Buhari je, zbog ovoga hadisa, naslovio jedno poglavlje: *Poglavlje ljubaznosti sa ženama*.

Ibn Hadžer kaže: “U ovom hadisu je podstrek ka ljubaznosti zbog zbližavanja duša i pridobijanja srca.”¹

Ibn Omer je govorio: “Čuvali smo se pretjeranog govora i zabave sa svojim ženama u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iz straha da ne bi bilo objavljeno nešto o nama, pa kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio, razgovarali smo i veselili se sa njima.”²

¹ Bilježi Buhari, “Fethul-bari”, 9/161

² Prethodni izvor.

Bojali su se da ne bi bilo nešto objavljeno iz Kur’ana što bi im to zabranilo, a nakon smrti Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu više strahovali od toga. To je bio njihov idžtihad, r.a., a imamo mnogobrojne predaje koje ukazuju na njihovu samilost i razonodu sa njihovim suprugama.

Salim kaže: “Bio sam sa Abdullahom b. Omerom na putu za Mekku, kada je doprla do njega vijest da Safijja, kćerka Ebu Ubejdova, ima jake bolove, ubrzao je u putu sve dok se nije pojavilo večernje rumenilo, pa se zaustavio, klanjao akšam i jaciju spojivši ih.”¹

Ovakvi su bili ashabi, neka je Allah zadovoljan njima, a oni su bili generacija koja se najljepše ponašala prema svojim ženama zbog toga što su se odgajali vjerovjesničkom etikom, a on ih je, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao na to svojim govorom i prijaznošću sa ženama.

عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا خَرَجَ أَفْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ
فَطَارَتْ الْقُرْعَةُ لِعَائِشَةَ وَحَفْصَةَ وَكَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا كَانَ
بِاللَّيْلِ سَارَ مَعَ عَائِشَةَ يَتَحَدَّثُ

Aiša, r.a. kaže: “Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio putovati, na sreću bi izvlačio koja će od njegovih žena ići sa njim, pa je bilo određeno da idu Aiša i Hafsa. A kada je pala noć, razgovarao bi sa Aišom.”² To je bio njegov običaj, pa čak i nakon sabah namaza.

¹ Prethodni izvor, 2/667

² Prethodni izvor 9/220

عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا *** فَإِذَا قَضَى صَلَاتَهُ نَظَرَ فَإِنْ كُنْتُ يَقْطِي تَحَدَّثَ مَعِي وَإِنْ كُنْتُ نَائِمَةً اضْطَجَعَ

Aiša, r.a., kaže: "Kada bi završio namaz, pogledao bi, pa ako bih bila budna, pričao bi sa mnom, a ako bih spavala, i on bi legao."¹

عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعُ نِسْوَةٍ فَكَانَ إِذَا قَسَمَ بَيْنَهُنَّ لَا يَنْتَهِي إِلَى الْمَرْأَةِ الْأُولَى إِلَّا فِي تِسْعٍ فَكُنَّ يَجْتَمِعْنَ كُلَّ لَيْلَةٍ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ يَأْتِيهَا

Od Enesa r.a. se prenosi da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je imao devet žena, i kada bi među njima vršio vremensku raspodjelu, ne bi otišao prvoj, a da ne bi otišao i devetoj, a one su se skupljale svake noći u kući one kojoj bi dolazio."²

Od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, uputa ashabima, r.a. možemo izdvojiti i sljedeće:

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ مَا عَلِمْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبَ بَغِيرَ إِذْنٍ وَهِيَ غَضْبَى ثُمَّ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَبُكَ إِذَا قَلَبْتُ بُنْيَةَ أَبِي بَكْرٍ ذُرَيْعَتِهَا ثُمَّ أَقْبَلْتُ عَلَى فَأَعْرَضْتُ عَنْهَا حَتَّى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دُونَكَ فَأَنْتَصِرِي فَأَقْبَلْتُ عَلَيْهَا حَتَّى رَأَيْتُهَا وَقَدْ يَسَّرَ رِيقُهَا فِي فِيهَا مَا تَرُدُّ عَلَى شَيْئًا فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَهَلَّلُ وَجْهَهُ

¹ Prethodni izvor 2/686

² Muslim, "Šerhun-n-Nevevi", 10/46

Od Urveta b. Zubejra se prenosi: "Aiša, r.a., je rekla: 'Nisam znala (šta časte supruge protiv mene rade u pogledu poklona) sve dok Zejneb nije ušla (kod mene) bez dozvole, a bila je srdita. Rekla je: 'Allahov Poslanice, je li ti dosta više što kćerkica Ebu Bekra pruža svoje ručice (da dobije poklon)?' Zatim je meni prišla, a ja sam se od nje udaljila. Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: 'Uzmi taj poklon (Zejneb) i pobijedi!' Aiša, r.a., kaže: 'Prišla sam joj i vidjela kako joj se pljuvačka na ustima osušila. Nije mi ništa govorila. Vidjela sam da se Poslanikovo, salallahu alejhi ve sellem, lice rasvijetlilo.'"¹

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي

Od Ibn Abbasa, r.a., prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolji od vas su oni koji su najbolji prema svojim porodicama, a ja sam najbolji među vama prema svojoj porodici."²

Ovako se Poslanik,, sallallahu alejhi ve sellem, ponašao u svojoj kući, pa neka ti on, sallallahu alejhi ve sellem, bude primjer. Nemoj se oholiti niti stidjeti u razonodi sa svojom ženom, u ljubavi i samilosti prema njoj, jer će, u protivnom, i tvoja supruga tebe zanemariti, i neće pokazivati zahvalnost i ljubav zbog tvoje grubosti i surovosti, ili kao što neke žene pogrešno misle da je zahvala mužu dobrovoljna stvar za čije izostavljanje nema smetnje.

¹ Ibn Madže (1981). Hadis je ispravan.

² Ibn Madže, 1977. Hadis sahih

NEOBARANJE POGLEDA

Allah dž.š. je naredio vjernicama obaranje pogleda i suzdržavanje od gledanja u muškarce. Kaže Uzvišeni:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

"I reci vjernicama neka obore poglede svoje." (sura En-Nur, 31.)

Jedna od loših posljedica koje uzrokuje neobaranje pogleda jeste mržnja koju žena može osjetiti prema svome suprugu. Naime, ukoliko žena gleda u druge muškarce, šejtan ih uljepšava u njenom oku, pa svog muža vidi ružnim i nedostojnim za sebe, pogotovu ako je on uistinu osoba ružnijeg izgleda. Primjer imamo u postupku supruge Sabita b. Kajsa, kako se navodi u predaji od M'utemira b. Sulejmana, koji prenosi od Fudajla, a on od Ebi Džerira, a on od 'Ikrima, a on od Ibn Abbasa, da je rekao: "Prva žena koja je inicirala razvod braka u Islamu bila je supruga Sabita b. Kajsa koja je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: 'Allahov Poslaniče, Sabit i ja nikako ne možemo skupa živjeti. Jedne prilike sam podigla čošak moga šatora, pa sam ga vidjela kako dolazi sa grupom ljudi. Bio je najtamniji od njih, najniži i najružniji u licu.'"¹

¹ "Tefsir Ibn Kesir", 1/411

Ukoliko se žena bude suzdržavala od gledanja u druge muškarce, možda neće ni primijetiti neke mahane svoga muža.

Zar ne vidiš da je oko vodič srcu tvome?

Što ti oči za se prisvoje, srce zadovoljno postane

Ovo je, doista, veoma opasan problem koji je upropastio mnoge porodice, iz razloga velike popustljivosti žena po ovom pitanju, pa sam čula jednu od takvih kako u detalje opisuje jednog čovjeka njegovoj ženi.

Također, ovo pitanje poteže i nepridavanje pažnje u govoru žena jedne sa drugom, kao npr. da kaže jedna od njih: "Ovaj moj sin liči na oca." Zatim se to prenosi od žene do žene, a naročito ako je taj dječak lijep, sve to ih navodi da gledaju u lice navedenog čovjeka čim steknu priliku za to.

Pa kažem onoj ženi koja razgleda unaokolo, tražeći ljepotu, ono što je rekao Uzvišeni Allah za munafike:

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ
كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسْنَدَةٌ

"Kad ih pogledaš, njihov izgled te ushićuje, a kada progovore, ti slušaš riječi njihove, međutim, oni su kao šuplji naslonjeni balvani." (El-Munafikun, 4.)

U hadisu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže:

وَقَوْلُهُ كَانَهُمْ خُشْبٌ مُسْنَدَةٌ وَقَالَ كَانُوا رِجَالًا أَجْمَلُ شَيْءٍ

Za ove ljude koje Allah poredi sa šupljim naslonjenim balvanima: "Oni su bili najljepšeg izgleda."¹

Među ashabima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je i onih omanjeg rasta, ružnog izgleda, mršavih i tankih nogu, ali su te noge na vagi Sudnjega dana teže od brda Uhud!²

Gledanje žena u muškarce uveliko je prošireno i općepoznato. To je stvarnost prisutna čak i među čestitim vjernicama, čemu veliku zaslugu pridaju druženja žena koja nemaju nikakve naučne koristi niti ozbiljnih tema. Svaki čovjek treba da se boji Allaha kada je u pitanju njegova žena. Njegova je dužnost da prati njene postupke i govore i da se trudi što više može da joj obezbijedi sredinu u kojoj će imati dobro društvo, kako bi se pozabavila korisnim i lijepim stvarima.

Ovaj moj govor o gledanju žena u muškarce odnosi se samo na gledanje koje izaziva sumnju i bojazan od iskušenja i zavođenja, kao što se navodi u hadisu:

¹ Bilježi Muslim, "Šerun-Nevevi", 17/120

² Tekst hadisa: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je naredio Abdullahu b. Mes'udu r.a. da se popne na drvo, kako bi mu donio nešto, pa su ashabi vidjeli njegove mršave noge i nasmijali su se zbog toga, a onda im je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Čemu se smijete? Abdullahova noga je teža na sudnjem danu od brda Uhud!'" Hadis je sahih, bilježi Ahmed. Vidi "Sijerul-'Alamin-Nubela", od Ez-Zehabija (tom 1, str.478)

فَرَنَا الْعَيْنَيْنِ النَّظْرُ

"Blud očiju je pogled."¹

Što se tiče gledanja zbog potrebe i bez bojazni od grijeha, za to nema smetnje. U predaji od El-Velida b. Šudža'a navodi se: "Ammar b. Muhammed mi je pričao da je čuo od El-'Ameša o riječima Uzvišenog:

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

"I reci vjernicama neka obore poglede svoje", pa je rekao: "Da ne gledaju u druge ljude sem njihovih muževa."²

Pa okiti se stidom i drži se krajeva puta (kloni se mješanja sa muškarcima).

Kao i na ženu, ova oblast se, također odnosi i na muškarca koji svojim pogledom traga za ženama, pa ga vidiš kako se okreće lijevo-desno i vrlo često se ne zadovoljava jednim nego je prati bujicom pogleda. Čak se ponekad desi da posrne i padne zbog toga što ne gleda ispred sebe. Ovo je iskušenje od Allaha, i svaki čovjek koji se boji ženske fitne treba da pohiti svome Gospodaru sa dovom i da kaže:

وَالَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ

"I ako Ti ne odvratiš od mene lukavstva njihova, ja mogu prema njima naklonost osjetiti i lakomislen postati." (Jusuf, 33.)

¹ "Sahihu-l-Džami'a", od Albanija br.3575. Hadis je sahih.

² Hasen, "Kitabu-l-'Ajal", od Ibn Ebi ed-Dunja 2/736

Allah dž.š. je Kadar da ispuni tu molbu, jer se On na to obavezao kada je rekao:

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

"I Gospodar njegov usliša molbu njegovu i spasi ga lukavstva njihova." (Jusuf, 34.)

I neka slijedi vjerovjesničku uputu kada ugleda ženu* koja mu se svidi i to ostavi traga na njegovom srcu.

قَالَ جَابِرٌ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ إِذَا أَحَدُكُمْ أَعْجَبَتْهُ
الْمَرْأَةُ فَوَقَعَتْ فِي قَلْبِهِ فَلْيَعْمِدْ إِلَى امْرَأَتِهِ فَلْيُؤَاقِعْهَا فَإِنَّ ذَلِكَ يَرُدُّ مَا فِي
نَفْسِهِ

Džabir r.a. kaže: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: 'Kada se nekome od vas svidi neka žena, pa to ostavi traga na njegovom srcu, neka se vrati kod svoje supruge i neka se sastane sa njom, to će otkloniti ono što je u njegovoj duši!'"¹

* Jedan čovjek je pustio svoju ženu riječima: "Ti si mi kao leđa moje majke!" - tj. zabranjena (zihar), i prije nego što je učinio kefareta za taj postupak prišao je svojoj ženi (imao je spolni odnos sa njom). Zatim je to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je on upitao: "A šta te je navelo da to učiniš?" Odgovorio je: "Vidio sam njene noge na mjeseci." Ovako mu je šejtan uljepšao njegovu ženu, pa joj je prišao prije nego što mu je postala dozvoljena, a kako li tek uljepšava druge žene u ljudskim očima!? Hadis hasen, bilježi ga En-Nesai br.3235. El-Albani ga je derogirao.

¹ Bilježi Muslim 2/102.

OPISIVANJE ŽENA PRED MUŠKARCIMA

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ لَا تُبَاشِرُ الْمَرْأَةَ الْمَرْأَةَ فَتَنْتَعِبَهَا لِزَوْجِهَا كَأَنَّهُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا

Abdullah b. Mes'ud r.a. prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nije dozvoljeno ženi da opisuje drugu ženu pred svojim mužem kao da je on sam gleda!"

Ovaj hadis su neki učenjaci islama svrstali u temeljna pravila o preventivi.

U njegovom komentaru slijedi: "Mudrost u zabrani ovog postupka jeste bojazan da bi se mužu mogao dopasti opis dotične osobe, što bi moglo prouzrokovati razne negativne posljedice, kao npr: da ostavi svoju ženu, a zaljubi se u onu čiji mu se opis dopao."¹

Neke žene opisuju svome mužu ljepotu druge žene, njene misli, ideje, inteligenciju i slično tome (a uši ponekada zavole prije očiju). Šejtan kruži po ljudskom tijelu kao krv, pa mu može još više uljepšati tu ženu kako bi je zavolio. Primjer imamo u događaju kada je jedna žena puno hvalila svoju prijateljicu svome mužu.

¹ Buhari, "Fethul-bari", 9/250.

Opisivala je njena svojstva, ideje, govorila njenim govorom, sve dok to nije ostavilo traga u njegovoj duši, pa je zavolio i ponudio joj je brak, a da je nije ni vidio.

Majka vjernika, Aiša, r.a., bojala se da će je žene opisivati. U predaji od Mensura, koju on prenosi od Ibn Sirina, navodi se da je Aiša r.a. govorila ženama: "Nemojte me opisivati vašim muževima!"¹

Ovakvi prijestupi se dešavaju često kada muž pokušava upozoriti svoju ženu na grešku ili nemar u nekom od aspekata, ali vremenom kod nje ne vidi nikakvu reakciju niti poboljšanje. To ga navodi da joj spominje primjer neke druge žene koja se odlikuje tim svojstvom, i kako vrijeme prolazi on ne odustaje od spominjanja prednosti te druge žene, što postaje kao neka vrsta prigovora i potcjenjivanja. Kada god čuje za dobru osobinu neke žene to joj spomene, pa kaže:

"Budi kao ta i ta u odgoju djece, budi kao ta i ta u sređivanju kuće, budi kao ona što ne izlazi puno iz kuće...!"

Prenošenje osobina žena među muškarcima ima negativan uticaj na osjećaje muškarca, tako da on počne umanjivati vrijednost svoje supruge i njen autoritet. Naravno, to ostavlja traga i na ženine osjećaje, pa počne izbjegavati svoga muža i osjećati kivanost u svojoj duši. Također, zamrzi i tu ženu, koja može biti njena bliža rodica, što će prouzrokovati kidanje rodbinskih veza ili supruge nekog od njihovih prijatelja, pa će se prekinuti njihovo prijateljstvo, jer njen muž smatra tu ženu boljom od svoje.

¹ Ibn Ebi Šejbe u svom "Musannefu", 4/45. Hadis je sahih.

Ovdje treba upozoriti na jednu veoma bitnu činjenicu, a to je da neki muševi prelaze šerijatsku granicu kada pitaju svoje supruge o ženskim skupovima kojima one prisustvuju, iz bojazni od loših postupaka, šerijatskih prekršaja, ili čisto iz radoznalosti. Pa onda žena počne detaljno opisivati šta se dešavalo sve dok ne pređe šerijatsku granicu u odgovoru, da je npr. supruge tog i tog obukla usko i kratko, supruge onog je slagala...

Nema sumnje da je ovo jako pogrešno, jer je to otkrivanje sramota muslimana i traženje njihovih grešaka i propusta. Svaki čovjek dužan je da upozori svoju supruku na negativnosti i loše postupke, ali nema potrebe da se raspituje o drugim ženama i njihovim ličnostima.

NEPAŽNJA OKO ULJEPŠAVANJA

Žena obavlja svoje svakodnevne poslove u kući na najbolji način koji zna. Katkad bude od onih koje se odlikuju dobrim osobinama, kao npr. da bude vješta kuharica, da posvećuje veliku pažnju odgoju djece, da bude uredna i sl., ali pored toliko poslova, problema, brige oko djece, počinje zapostavljati samu sebe, zanemari svoj izgled i ne trudi se da bude lijepa za svog muža.

Kada se vrati sa posla, ona ga dočekuje u odjeći u kojoj je radila cijeli dan u kući, a miris hrane zaudara iz njene odjeće. I tek što uzvrat na selam, a već trči u kuhinju da priprema hranu, potpuno zaboravljajući ukrašavanje i uljepšavanje za svoga muža, ne samo tada već i u ostatku toga dana.

Ibn Dževzijj r.a. kaže po ovom pitanju: "Muž ne treba da prati mahane svoje žene i da se trudi da ne osjeti od nje osim lijep miris i slične lijepe navike koje koriste mudre žene, a to je kod njih urođeno svojstvo koje ne moraju učiti. Što se tiče nezalica, one se ne osvrću na ovo, pa tako samo ubrzavaju udaljavanje njihovih muževa od njih. Neophodno je da žena, u vremenu kada prilazi svome mužu, bude u potpunoj čistoći, poželjna i ugodna. Svaki razborit čovjek treba da ima svoje vrijeme u kojem će se njegova žena njemu

dotjerati, a također je neophodno da se i on njoj uljepšava i dotjeruje kako bi trajala ljubav među njima. Neki ljudi potejenjuju ove stvari, pa vide svoju ženu ružnog izgleda, pa se i on tako osjeti, i svako od njih vidi u svom partneru ono što ne voli, njihova srca se udaljavaju, a život im postane prazan bez ljubavi."¹

O pravu muškaraca

Jahja b. Abdurrahman el-Hanzali kaže:

"Došao sam kod Muhammeda b. el-Hanefijja, pa je izašao pred mene u crvenom ogrtaču, a sa brade su mu kapale kapljice galije (miris sastavljen od miska, ambara, ulja isl.), pa sam rekao: 'Šta je to?' Odgovorio je: 'Ovaj ogrtač mi je ogrnula moja žena i namazala me je mirisom, jer, doista, i one žele od nas ono što i mi želimo od njih.'"²

Ibn Abbas je govorio: "Ja se volim ukrasiti svojoj ženi isto onako kao što volim da se ona meni ukrašava."³

¹ "El-Muktana-l-'Atir min Sajdi-l-Hatir", od Ibn Dževzijja, skraćena verzija od Ebu Abdullaha el-Haddada str. 211.

² "El-Džami'a li ahkami-l-Kur'an", od Kurtubija, 5/97.

³ Prethodni izvor.

UZASTOPNI POROĐAJI

Jedan od najčešćih uzroka, briga i problema kod žena, a naročito kod supruga nekih pobožnih muslimana, jesu upravo uzastopni porođaji. Naime, dešava se da žena nedugo nakon rađanja svog prvog djeteta zatrudni ponovo, da bi nakon drugog odmah zatrudnjela i treće, i tako zaredom, nemajući dozvolu da koristi neko sredstvo kako bi izbjegla trudnoću na određeno vrijeme, dok ne povрати svoje zdravlje i dok ne zacijele posljedice porođaja.

Često se dešava da žena, nakon par godina, počne osjećati umor i iscrpljenost prilikom rada veoma lakih poslova, a česti su i bolovi u leđima, sve kao posljedica uzastopnih porođaja.

Pored svega ovoga, ona je primorana da se brine o djeci i da bdije nad njima, stoga se počne žaliti i iskazivati svoje nezadovoljstvo tražeći pravo planiranja porodice, i s vremena na vrijeme polemiše o tome. Ponekad se tu umiješaju i njihovi roditelji, savjetujući muža da olakša svojoj ženi, zbog čega se on, naravno, naljuti i počne kriviti ženu da njihove privatne stvari prenosi drugima...

Da bi pronašli rješenje za ovakve sporove u braku, potrebno je naglasiti da su i ashabi, r.a., primjenjivali postupke, pri polnom odnosu, kojim se sprečava spermi da dođe do maternice, ejakulacijom van ženskog spolovila.

عَنْ جَابِرٍ قَالَ كُنَّا نَعْزِلُ عَلَى عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ

Džabir r.a. kaže: "Mi smo primjenjivali ejakulaciju van spolovila, tj. sprečavali spermi da dođe do maternice, u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a Kur'an je u to vrijeme objavljivan."¹

عَنْ جَابِرٍ قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّا كُنَّا نَعْزِلُ فَرَعَمَتِ الْيَهُودُ أَهْلَهَا الْمَوُودَةَ الصُّغْرَى فَقَالَ كَذَبَتِ الْيَهُودُ إِنَّ اللَّهَ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَخْلُقَهُ فَلَمْ

Od njega r.a. se također prenosi da je rekao: "Rekli smo: 'Allahov Poslaniče, mi smo ejakulirali van ženskog spolovila, ne želeći začeti, a jevreji misle da je to potajno ubijanje ploda!' Pa je rekao: 'Sлагali su jevreji, jer, doista, ako Allah bude htio da Ga stvori to ga neće spriječiti.'"²

Tirmizi kaže: "Ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i drugi učenjaci dozvolili su ovaj čin."

Ibn Kajjim r.h. rekao je komentarišući ovaj hadis: "Ono što su jevreji slagali jeste njihova tvrdnja da se ovim činom sprečava začeti ploda uopće, i učinili su ga stupnjem prekidanja potomstva ubijanjem, pa ih je nazvao lažovima i obavijestio da to ne sprečava začeti ploda, jer ako Allah bude želio, On će ga stvoriti, a ako ne bude želio da bude stvoreno, onda neće ni biti stvarnog ubijanja."³

¹ Buhari, "El-Feth", 9/216.

² Tirmizi u "Kitabu-n-nikah", 3/433. Hadis sahih.

³ "Fethu-l-bari", 9/220.

Odluka odbora učenjaka Saudijske Arabije

Br. 42, datum: 13.04.1396. hidžretske god., po pitanju sprečavanja trudnoće i ograničavanje potomstva: "...A što se tiče sprečavanja trudnoće zbog nužde, kao npr. da žena ne rađa normalno i mora izvršavati operacije pri porođaju, ili odgađanja na neko vrijeme zbog koristi koju vide supružnici u tome, onda nema nikakve smetnje u sprečavanju trudnoće ili njenom odgađanju, radeći onako kako se navodi u vjerodostojnim hadisima, i kako se prenosi od skupine ashaba, r.a. u dozvoljavanju 'azla, i imajući u vidu da neki učenjaci dozvoljavaju uzimanje lijekova radi pobačaja ploda prije navršenih četrdeset dana. Također, ponekada se mora trudnoća spriječiti u stanju prijeke nužde."

U pogledu propisa izuzeća Šejh Abdullah b. Gadjan, jedan od članova Komisije ima rezervisan stav. Neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika Muhammeda."¹

Ako muž želi da primijeni ovaj postupak, tj. uzastopno rađanje, ako nema štete za ženu, onda neka podnese sve one posljedice koje će prouzrokovati taj čin. Neka bude velikodušan prema svojoj ženi i strpljiv sa njom.

Žena treba da se strpi i da se trudi da svoga muža ne čini temom ogovaranja među ljudima.

¹ Preneseno iz knjige: Pojašnjenje propisa iz "Bulugu-l-merama" - od Abdullaha b. Bessama. (džuz 4, str. 460)

KAŠNJENJE TRUDNOĆE

Žene se razlikuju po pitanju rađanja djece. Neke od njih zatrudne tek nekoliko mjeseci poslije udaje, dok neke čekaju godinama, manje ili više.

Čak i ako žena nema nikakav nedostatak, ona pati više nego njen muž, suzbija svoju gorčinu, proliva suze dok gleda svoje prijateljice kako nose svoju djecu i igraju se sa njima, a ona sama sa svojim mužem, u svom stanu gdje nema dječijeg smijeha niti igrački.

A pored svega ovoga, trpi i poglede ljudi koji pogađaju njenu ranjenu dušu kao oštre strijele, jer je oni gledaju kao ženu nerotkinju, koja neće imati djece, ili je sažaljevaju i sašaptavaju se oko nje.

A kada se osami sa svojim mužem, on ne može da sakrije svoju želju i žudnju za djecom. Nekada to pokazuje indirektno, ali često i otvoreno, dok neki od njih čak znaju svoju ženu ucjenjivati i prijetiti ženidbom drugom ženom, a njegovi gestovi joj sami govore: "Tvoj je nedostatak nemogućnost rađanja djece."

U ovom slučaju žena treba da se strpi, da se nada nagradi i nadoknadi od Allaha dž.š., jer joj je to iskušenje od Njega, dž.š., i da ne odustaje od dove za traženje potomstva:

رَبِّهِ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

"Gospodaru moj, ne ostavljaj me sama, bez potomstva, a Ti si jedini vječan!" (El-Enbija, 89.)

Ona također treba preporučivati strpljivost svome mužu, jer onoga ko se pokušava strpiti Allah će učiniti strpljivim, i da ga podsjeća na Allahove mudrosti koje možda on ne zna, jer bolje je i bez djece biti negoli imati nemoralno, razvratno i neposlušno dijete koje će ih odvrćati od činjenja dobrih djela i približavanja Allahu, dž.š. Uzvišeni Allah navodi jedan takav primjer u Svojoj Časnoj Knjizi:

وَأَمَّا الْعَلَمُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهَقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا
 ﴿٢٠﴾ فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِمَّا كَانُوا وَاقْرَبْ رَحْمًا

“A što se onoga dječaka tiče, njegovi roditelji su vjernici, pa smo se pobojali da ih on neće na nasilje i nevjerovanje navesti. Mi želimo da im Gospodar njihov, mjesto njega, da boljeg i čestitijeg od njega, i milostivijeg.” (El-Kehf, 80.-81.)

Ili pak da imaju potomstvo, djecu za koje će se vezati njihova srca, pa da ih izgube i da im to zada bol, nad kojim se možda ne bi mogli strpiti.

A što se tiče muža, on treba da se boji Allaha kad je u pitanju njegova supruga koja nema ni snage ni moći da promijeni svoje stanje, jer joj je to određeno od Allaha, dž.š. Neka pogleda u njene druge, lijepe karakteristike i neka ne umanjuje njeno pravo. Ukoliko se odluči na ženidbu drugom ženom, treba se truditi da joj ne čini nepravdu, da nastavi sa ljubavlju prema njoj i da bude pravedan među njima.

Ona se ne treba ljutiti i treba cijeniti njegovu želju i ljubav za potomstvom, ustrajavajući u podsjećanju na pravednost i samilost.

ČESTA MUŽEVA ODSUTNOST

Žena ne viđa svoga muža osim nakratko, obično za vrijeme objedovanja, jer i kada je u kući - on obično spava, a kada se probudi - izlazi sa svojim društvom i ne vraća se do kasno u noć. Ovako žena ne vidi nikakav emotivni sklad niti bračnu harmoniju sa svojim mužem, jer se njena dužnost svela samo na brigu o kući i odgoju djece.

Ono što još više povećava njeno nezadovoljstvo njegovim dugim odsustvovanjem jeste činjenica da je on natovario na njen vrat dužnost odgoja djece, rješavanje njihovih problema, praćenje učenja u školi itd. Ponekad ne nalazi dovoljno vremena da mu ukaže na sve promjene koje se događaju, pa dolazi do svakodnevnih problema, naročito zbog odsustva odlučnog i strogog stava od strane oca. Sirota se žena tako nađe u situaciji da ne zna šta da radi. Ako se obrati mužu, on se opravdava zauzetošću na poslu, propagiranjem vjere i tome slično.

U stvarnosti, dešava se da za njegovo često odsustvovanje od kuće do kasno u noć i nije u cijelosti razlog njegov posao, nego većinu vremena provodi u pružanju ugođaja svojoj duši, naročito ako u svome stanu ne nađe dovoljno odmora nakon napornog dana na poslu. Jedan od razloga može biti i to što čovjek ne može da nađe sklad u životu sa svojom suprugom, jer je on u jednoj dolini, a ona u drugoj.

إِنَّ لِرَوْحِكَ عَلَيْكَ

Iako žena ima pravo kod svoga muža, kao što se navodi u hadisu: "I tvoja supruga ima pravo kod tebe",¹ ponekad ona snosi dio krivice za ovakve njegove postupke. Mudra žena zna kako da pridobije svoga muža za sebe i da ga zadrži u kući, daleko od žestokih rasprava sa njim i rasplamsavanja problema, pa da provede noć zadovoljan i sretan sa svojom ženom i djecom.

¹ Buhari, 3/446. Muslim, 3/162.

UČESTALE POSJETE

Iskazivanje velike počasti prema gostu plemenita je osobina koju posjeduju neki ljudi. Kod takvih - kuće su gotovo uvijek pune gostiju, a naročito ako je čovjek poznat po svojoj gostoprимljivosti, to još više uvećava broj njegovih posjetilaca.

Njegova supruga, naravno, igra veliku ulogu u tome svemu, jer ona priprema hranu, uređuje kuću, što od nje zahtijeva mnogo vremena. Žena, čiji se muž odlikuje ovim osobinama, u početku obično biva sretna zbog toga što služi goste, ali vremenom, zbog prevelikih obaveza koje su na njoj, kao što je kuhanje, čišćenje, spremanje, ona počne zapostavljati svoju djecu, jer ne posjeduje dovoljno vremena za njihov adekvatan odgoj. Ponekad, pored svog njenog posla, djeca plaču ili su bolesna. Kada je potrebno da sjedi uz njih ili da bdije noću nad njima, ona za to nema vremena. U većini slučajeva to se loše odražava na ženu, jer ne jede, osim malo, zbog zauzetosti i obaveza.

Sve ovo prouzrokuje njezino nezadovoljstvo, usljed čega trpe i ona i njena djeca. Često započinje rasprave sa svojim mužem, traži od njega da umanji broj poziva u posjete, što on, naravno, ne želi prihvatiti.

Ako ovdje imamo nešto dodati, to bi onda bili savjeti ženi da bude strpljiva i da se nada nagradi za svoj posao, a savjeti mužu bili bi da pazi na zdravlje svoje supruge i na njen mentalitet, i da je ne opterećuje

preko njenih mogućnosti kako ne bi bila kao svijeća koja svijetli drugima, a sama sebe pali. On se treba truditi da joj pomogne u kućnim poslovima kao što je pranje suđa i sl. pa čak i ako to ne radi stalno, uzimajući u obzir riječi Aiše r.a. kada je opisivala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصْنَعُ فِي بَيْتِهِ قَالَتْ كَانَ يَكُونُ فِي مِهْنَةٍ
أَهْلُهُ تَعْنِي خِدْمَةَ أَهْلِهِ

“Bio je u službi svoje porodice”¹, jer ovo ima veliki uticaj na ljubav njegove supruge, kao što to u praksi možemo vidjeti.

¹ Buhari 10/476.

PRENOŠENJE PROBLEMA VAN KUĆE

Kod bilo kakvog problema koji se desi među supružnicima neophodno je da se obadvoje potrude da taj problem riješe mirno i da se sporazumiju na lijep način. Prenošenje nesuglasica do njihovih roditelja moglo bi uzrokovati neželjene posljedice, jer je normalno da će ženina obitelj stati na njenu, a muževa obitelj na njegovu stranu. Oni to onda prikazuju na njihov način i obično od malog naprave veliki problem. Npr. ako je spor u opskrbi žene, njena porodica traži potpunu alimentaciju za svoju kćerku, prigovaraju da je to njeno pravo, da ona nije kao ostale žene, te spominju razne primjere, tako da se žena potpuno uvjeri da je ona u pravu i da joj je učinjena nepravda po tom pitanju. Na drugoj strani, njegovi roditelji čine istu stvar: nabrajaju u njegovom prisustvu šta joj je on sve kupio od namještaja i drugih kućnih potrepština, spominju primjere drugih žena koje su u lošijem stanju od njegove žene, opisujući njihov sabur i zadovoljstvo onim što imaju. Tako muž uvidi da je on u pravu, da je njegova supruga loša i da ga nije dostojna. Ponekad sve to dovede i do razvoda braka, zbog toga što nema nijedne objektivne strane koja nije naklonjena nijednom od supružnika, koja bi pomogla u rješavanju navedenog problema, a ne doprinijela njegovom rasplamsavanju.

Koliko je jednostavnih problema završilo razvodom braka zbog njihovog preuveličavanja od strane obitelji supružnika? Razlog za to je što muž ili žena obično slušaju samo jednu stranu koja prebacuje optužbe na protivnika, jer ih je uzeo bijes zbog njihovog sina ili kćerke, pa raspaljuju vatru mržnje i neprijateljstva. Onda se na vidjelo iznose i neki stari problemi, koje su supružnici možda bili i zaboravili, ali ih njihove porodice brzo na to podsjećaju i iznose ih u cjelosti.

Većina ovih sporova nastaje zbog neke beznačajne stvari, iz banalnih razloga, a obično su uzrok potištenosti jednog od supružnika ili njegovog lošeg temperamenta. Međutim, kada su ovi sporovi izašli van kućnih zidova, postali su veliki problemi koje je prosto nemoguće riješiti. Naravno, ovo nikako ne znači da treba definitivno izbjegavati konsultacije i iznošenje problema, ali tek onda kada supružnici uvide da im je teško da nađu zajednički izlaz i da se međusobno sporazumiju, zbog toga što su obadvoje čvrsto odlučni u svojim stavovima. U tom slučaju trebaju potražiti nekoga ko će im pomoći u njihovom problemu, kao što se spominje u časnom ajetu:

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا

مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا

خَيْرًا ﴿٣٥﴾

“A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog pomiritelja iz njegove i jednog pomiritelja iz njene porodice. Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti, jer Allah sve zna i o svemu je obaviješten.” (En-Nisa, 35.)

Značenje ovog ajeta je sljedeće: Ako se pribojavate razilaženja među njima u njihovom suživotu, i da će svako od njih zauzeti stav suprotan od stava njegovog bračnog druga, pa onda pošaljite dvojicu koji će ih pomiriti. Pomiritelji, naravno, trebaju biti iz njihovih porodica, jer su oni najviše upoznati sa stanjem supružnika. Oni trebaju da budu pravedni i oni koji znaju razlučiti dobro od lošeg, pa ako ne nađu takve iz njihovih porodica, onda će naći druge dvije znane i pravedne osobe.¹

Jedna od predaja koje se spominju ovim povodom jeste predaja Abdullaha b. Amra b. A'asa koji kaže: “Moj otac me je oženio jednom Kurejšijkom, pa kada je došla kod mene, ja joj nisam prilazio, jer sam bio jak u ibadetu posta i namaza. Moj otac Amr b. El-A'as je došao svojoj snahi i upitao je: ‘Kako ti je sa tvojim mužem?’ Odgovorila je: ‘Bolji je čovjek (ili bolji je muž) od onoga koji nije dotakao odjeće niti se približio postelji?!’ Zatim mi je otac došao i žestoko me prekorio govoreći: ‘Oženio sam te Kurejšijkom vrsna roda, a ti je izbjegavaš...’, pa sam učinio. Zatim je otišao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i kod njega se potužio na mene.”²

Ponekada je teško naći u porodici nekoga ko je pravedan i ko ima ispravno gledište, pa će u tom slučaju žena obavijestiti nekoga ko je u dobrim odnosima sa njenim mužem, kao npr. jednog od njegovih prijatelja koji je razborit i prikladan za to, kako to vidimo u primjeru Ummu Derda' kada se

¹ “Tefsir El-Kurtubi”, 5/115.

² “Hiljetu-l-evlija”, od Ebi Ne'ima el-Asfahanija (1/286). Tekst hadisa prenose Buhari i Muslim. “Sahihu-l-džami”, (2/7942).

požalila Selmanu el-Farisiju na svoje stanje, rekavši: "Tvoj brat nema potrebe za dunjalukom, on dane provodi u postu, a noći u namazu!"

Zato se muž ne treba ljutiti ako žena, u slučaju da njih dvoje nisu u stanju da nađu ispravno rješenje za problem, obavijesti nekoga drugog sa ciljem popravljanja njihovog stanja. Očigledno je, što možemo zaključiti iz nekih predaja, da je žena u većini slučajeva ta koja traži pomoć od drugih osoba, zbog njene slabosti i zbog toga što nema snage i moći. Neka muž shvati ovaj njen postupak kao nastojanje i želju da očuva njihov bračni život i popravi stanje među njima, i neka ne prelazi granicu u njegovom inatu i insistiranju da bi je kaznio, zato što je, po njegovom mišljenju, proširila njihov problem.

NEPRIDAVANJE PAŽNJE DUŠEVNIM POJAVAMA

Prirodno je da svaki čovjek ima svoj zaseban mentalitet koji ga čini drugačijim od drugih ljudi. On ima svoj lični temperament i ukus: neke stvari mu se dopadaju, dok ga druge ljute, ponekad voli nešto što drugi ljudi mrze, i obrnuto. Ove stvari ne mogu se dokučiti samo pomoću pitanja o njima već ih supružnici spoznaju tokom njihovog zajedničkog života i međusobnih razgovora. Stoga je najbolje otpočeti sa temeljnim istraživanjem ovih shvatanja i upoznavanjem naravi od prvih bračnih dana. Čovjeka npr. traženje nauke ne bi trebalo odvrćati od upoznavanja svoje supruge, spoznaje njene ličnosti, načina razmišljanja i svega onoga što bi moglo da doprinese zbližavanju njihovih duševnosti.

Kao ilustraciju navest ćemo jednu veoma korisnu priču. Šurejh el-Kadi se oženio ženom iz plemena Beni Temim, pa nam pripovijeda:

"Kada sam ušao kod nje, abdestio sam, pa je i ona abdestila sa mnom, zatim sam klanjao, pa je i ona klanjala sa mnom, a kada sam završio namaz, zamolio sam Allaha da mi bude blagoslovljena žena, da mi dadne njeno dobro, a zaštititi me od njenog zla."

Zatim kaže: "Nakon toga ona je zahvalila Allahu, a potom rekla: 'Ja sam žena strankinja za tebe, obavijesti me o onome što ti voliš kako bih to radila, i o onome

što ne voliš kako bih to izbjegavala.' Onda sam joj rekao šta volim, a šta mrzim, pa je upitala: 'Da li ti smeta da te posjećuje moja porodica?' 'Ja sam čovjek kadija (sudija), pa se bojim da im ne dosadim', odgovorio sam. Upitala me je koga volim da me posjećuje od susjeda, pa sam je obavijestio i o tome.

Šurejh nastavlja, pa kaže: "Živio sam sa ovom ženom najljepšim i najudobnijim životom čitavu godinu dana, nakon čega sam zatekao jednog dana u našoj kući staricu koja joj naređuje i zabranjuje šta da čini, pa sam upitao: 'Ko je ovo?' 'Moja majka', odgovorila je. Starica me je zatim upitala: 'Kako živiš sa svojom ženom?' 'Ona je najbolja žena', odgovorio sam. Rekla je: "U kuću ne može ući gora žena od razmaženice. Kada kod nje u nešto sumnjaš upotrijebi štap!"

Šurejh kaže: "Dolazila nam je svake godine, savjetovala je svoju kćerku i oporučivala joj, a ja sam proveo dvadeset godina sa svojom ženom i nisam se naljutio na nju osim jednom, a i u tom slučaju bio sam nepravedan prema njoj."¹

Pridavanje pažnje duševnim pojavama veoma je bitno za opstanak harmoničnosti i ljubavi u braku, a koliko je samo žena zanemarilo i potcijenilo ovu činjenicu, pa im je ishod svega toga bio razvod braka i povratak njihovim porodicama. Ponekad to budu neke jednostavne stvari, površno gledajući, kao što je u prirodi nekih ljudi da se uzrujaju i postanu nervozni kada ogladne. Ukoliko žena zna da joj je mužu svojstvena ova osobina, ali ne pridaje tome veliki

¹ Priča je spomenuta u nešto dužem obliku u: "El-Ikdu-l-Ferid", 6/92.

značaj, i kada se on vrati sa posla, umoran, gladan, a ona mu još uvijek nije pripremila hranu, normalno je da će se jako naljutiti, dok drugim ljudima to možda neće smetati, zbog različitosti naravi i temperamenta.

Neki ljudi se ljute kada im žene kasne u posjetama svojih prijateljica ili kada moraju dugo čekati ispred vrata, dok se drugi, opet, jako uzrujaju ukoliko im žene ne vode brigu o njihovom popodnevnom spavanju, pa npr. čovjek samo što uđe u sobu da se odmori, djeca počnu vrištati, lupati vratima i sl.

Takođe žena ponekad ne voli npr. da se posjećuje sa nekom od supruga muževih prijatelja, a on to zna, i odjednom kaže joj da ih je pozvao u goste, bez ikakvog obzira i respekta prema svojoj supruzi. Onda, naravno, počinju problemi. Žena se dogovori sa svojim mužem da neće ostati dugo u posjeti nekom od njegovih prijatelja, međutim, ostanu do poslije ponoći...

A kao što se kaže: "Doista supruga može zadržati svoga muža ukoliko spozna njegovu narav i mentalitet i ako se bude ponašala prema njemu shodno toj spoznaji, a pametan, vjeran muž se također trudi da poštuje mentalitet svoje supruge i uzvraća na njenu ljubav i poštovanje.

Međutim, mnogi ljudi čine propuste po ovom pitanju, kao što je npr. kritikovanje ženine obitelji čim mu se ukaže prilika za to, znajući da će to povrijediti osjećaje njegove supruge, i da je sve ono što je nedostatak njene porodice i njen nedostatak. Pa joj govori npr.: "Tvoja porodica je takva i takva, tvoja majka razmišlja samo površno, otac ti ne zna da surađuje sa ljudima, brat ti nije adekvatan da bi preuzeo neku obavezu na sebe ili je nemaran u svojim

terminima“, i sve ovo ne biva zbog upućivanja savjeta i smjernica, već zbog izrugivanja i ismijavanja.

Neki ljudi nikako ne mogu odustati od svakodnevnog spominjanja ženidbe sa drugom ženom. Ustvari, ponekad to oni uopće ne namjeravaju, čemu je dokaz činjenica da neki od njih polemišu o tome sa svojom suprugom još od prvih dana braka. U ovom slučaju, njegov motiv biva samo izazivanje njene ljubomore ili šala sa njom, ali to žena nikako ne prihvata, pa čak ako je i sa ovim ciljem. Ona to smatra povredom njene časti, indirektnim govorom da njen muž nema želje za njom, te njegovom neuvjerenosti u njenu ličnost. Svaka žena voli da srce njenog muža bude samo njeno, bez učestvovanja neke druge žene u tome i ponekad njegovo spominjanje ženidbe drugom ženom izaziva tugu i plač kod nje. Ovo se razlikuje od žene do žene i njihovih ličnosti.

Uzimajući u obzir važnost ove teme, tj. uvažavanja duševnih pojava i zanemarivanja istog od strane pojedinih supružnika, i zbog velikog broja problema koji se svakodnevno događaju, dala sam prednost spomenu nekih primjera i savjeta sa željom da se obazru supružnici na njih i da se njima okoriste:

- Pretjerano šaljenje dovodi do opadanja ugleda i poštovanja, pa nemoj pretjerivati u toj mjeri da izgubiš svoje dostojanstvo.
- Dozivaj svoju suprugu imenima koje ona najviše voli.
- Zatraži mišljenje svoje supruge u nekim pitanjima s kojima se suočavaš pa čak i ako ne prihvataš njeno mišljenje, i dozvoli joj da učestvuje u odabiru imena vaše djece.
- Učini ponekada ustupak, kao npr. da odgodiš neki od zakazanih termina, pa da svoju ženu izvedeš u šetnju.

- Pređi preko nekih njenih propusta, npr. ukoliko zakasni sa hranom.

- Ne grdi niti kažnjavaj svoju ženu pred drugim osobama zbog greške koju je počinila, pa čak ni pred djecom, jer to dovodi do njenog gnjeva prema tebi, i trauma kod djece.

- Nemoj se puno miješati u stvari koje su, po običaju, njena nadležnost, kao što je uređenje kuće, briga oko djece i sl..

- Razgovaraj sa svojim mužem o njegovim problemima, pokušaj da mu ih olakšaš i da ga razveseliš.

- Ne preuveličavaj probleme sa kojima se suočava tvoj muž i nemoj pretjerivati u tome.

- Nemoj potcjenjivati porodicu tvoga muža (u njihovom oblačenju, ponašanju, ili ophođenju sa drugim), trudi se da ih pred njim spominješ po dobru i da ih pohvališ.

- Vodi brigu o njegovim rođacima i ne prekidaj njihovu rodbinsku vezu.

- Pripremi mužu ono što mu je potrebno za posao, kao npr. da mu spakuješ putnu torbu.

- Budi od pomoći svome mužu u vjerskim stvarima (budi ga na namaze, podstiči ga na post i na noćni namaz).

- Poštuj njegove termine i podsjećaj ga na njih, obavijesti ga o njegovim posjetama, telefonskim pozivima i sl..

- Nemoj duljiti sa telefonskim razgovorom u prisustvu tvoga muža u kući.

- Nemoj upoređivati svoga muža sa njegovim prijateljima i nabrajati mu šta su oni učinili za svoje supruge.

- Nikako ne prenosi tajne svoga muža drugim osobama.
- Potrudi se da uneseš novinu u svoj izgled i u kuću (da premjestiš namještaj sa jednog mjesta na drugi i sl.).
- Neka nijedno od vas ne prati niti broji greške svog bračnog druga, jer, uistinu, mnoštvo prigovora i grdnji kvari vezu zasnovanu među vama i prijeti opstanku bračnog života, pa prava i dužnosti, onda nemojte po svaku cijenu pokušavati promijeniti ličnost i narav svog bračnog druga i njegovu narav, kako biste je uskladili sa svojim mentalitetom. U suprotnom, to će prouzrokovati stalne sukobe i prepirke. Postoje osobine koje su urođene ljudima, kao što je npr. muževa žestina, hladni ženini osjećaji i sl. Neke od tih osobina teško je promijeniti, ali se barem mogu ublažiti. Posljednji savjet na ovu temu jeste stalno podsjećanje: ako postoje osobine koje ti se ne dopadaju kod tvog bračnog partnera, sjeti se onda da on posjeduje i one druge, lijepe osobine koje ti se sviđaju.

PROBLEM ZAPOSLENE ŽENE

Neki problemi između žene i muža ili njegove porodice dolaze do izražaja u određenim situacijama, kao npr. ukoliko je muževa porodica u lošem ili srednjem imovinskom stanju. Problem je u tome što je sin učestvovao dijelom u opskrbi svojih roditelja, ali nakon braka i mnoštva porodičnih potreba, ovaj izvor je prekinut ili samo što nije, stoga se iskrene krivnje upućuju ka njegovoj ženi koja ne štedi truda u trošenju imetka njihovog sina, i tako ga uskraćuje njima. Ona je, po njihovom gledištu, ta koja želi da iskoristi sav trud njihovog sina i njegov imovinski prihod u mnoštvu kućnih izdataka, pa počinju loviti trenutke kako bi je za to optužili i kažu: "Eto, kupio je u kuću to i to, potrošio je na svadbu njene rodice toliko i toliko."

Ovi prigovori ne prestaju ni prilikom njenog zaposlenja, jer je porodica njenog muža stalno u nastojanju da ublaži mnoge izdatke njihovog sina i oni nemaju ništa protiv kada bi to, umjesto njega, činila njegova žena, nastavljajući sa svojim poslom.

Pored ovoga, oni traže od nje da im kupuje poklone, s vremena na vrijeme, da ne bude škrt prema njima, pogotovu kad su u pitanju neke posebne prilike, kao npr. porođaj, svadba, povratak sa putovanja i slično. Kako vrijeme prolazi, njihovi prigovori se nastavljaju, jer se žena obavezala da će svoj imetak trošiti samo na

sebe i na svoju djecu, ili će, možda, i svojoj porodici dati jedan dio. Teret snošenja odgovornosti za izdatke u kući i trošenje na porodicu spao je samo na njenog muža, tako da se ne vidi neki veliki uticaj njenog posla. U ovom slučaju žena treba da uzme u obzir činjenicu da njen muž pomaže svojoj porodici, da ga pomogne i učvrsti u tome, a ne da ga sprečava ili da njima umanjuje zbog njenih prevelikih kućnih izdataka. Ona treba pokušati da pređe preko toga i da mu se približi - kako to ne bi bio kraj njihovog braka, kao što se desilo s nekima.

Neki od problema među supružnicima, koji nastaju usljed ženinog zaposlenja, ne dolaze od strane njihovih porodica već muž nastoji da ublaži izdatke koje on snosi i da većinu preuzme njegova žena, od njenih prihoda. Malo-pomalo, povećavaju se izdaci koje snosi supruga: od djece, preko kućne pomoćnice, pa do izmirivanja kućnih računa, kupovine namještaja i sl. Čak se dešava da pojedine žene moraju kupovati i osnovne, svakodnevne namirnice u kuću, dok čovjek, kao onaj koji je odgovoran za to, u velikoj mjeri ne ispunjava svoje obaveze. Onda nastaju svakodnevne prepirke i problemi, a, pored svega toga, ponekad joj prijete i druge brige i strepnje, poput ženidbe njenog muža sa drugom ženom i rastavljanje sa njom, prisvajanje njenog imetka sa njegove strane i sličnih drugih stvari koje se dešavaju ženama.

عَنْ زَيْنَبِ امْرَأَةِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ... فَأُتِلَتْ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَوَجَدَتْ امْرَأَةً مِنَ الْأَنْصَارِ عَلَى الْبَابِ حَاجَتَهَا مِثْلَ حَاجَتِي فَمَرَّ عَلَيْنَا بِلَالٍ فَقُلْنَا سَلِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيْجِزِي عَنِّي أَنْ أَتَفِقَ

عَلَى زَوْجِي وَأَيْتَامٍ لِي فِي حَجْرِي وَقُلْنَا لَا تُخْبِرْ بِنَا فَدَخَلَ فَسَأَلَهُ فَقَالَ مَنْ هُمَا قَالَ زَيْنَبُ قَالَ أَيُّ الزَّيْنَبِ قَالَ امْرَأَةُ عَبْدِ اللَّهِ قَالَ نَعَمْ لَهَا أَجْرَانِ أَجْرُ الْقَرَابَةِ وَأَجْرُ الصَّدَقَةِ

Stoga kažem svakoj ženi: "Nadaj se nagradi zbog tvog trošenja na muža, i to ubroj u približavanje Allahu i u tvoja dobra djela, jer je na to ukazao i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada ga je Bilal obavijestio da su došle dvije žene koje pitaju o trošenju na svoje muževe i na siročad koji su pod njihovim skrbištvom. "One imaju dvije nagrade: rodbinsku nagradu i nagradu udjeljivanja (sadake)", odgovorio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,¹

Od potpunosti muževnosti i prednosti jednog čovjeka jeste da ne iskorištava imetak svoje supruge i da ga ne prisvaja sebi, kao što je rekao Ibn Sirin savjetujući jednog čovjeka: "Oženi ženu koju ćeš ti izdržavati, a nemoj onu koja će izdržavati tebe."²

Svaki čovjek treba da zna da je izdržavanje porodice njegova obaveza, shodno hadisu Hinde bint Utbe kada je rekla Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem:

هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ وَلَيْسَ يُعْطِينِي مَا يَكْفِينِي وَوَلَدِي إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْهُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ فَقَالَ خُذِي مَا يَكْفِيكِ وَوَلَدَكَ بِالْمَعْرُوفِ

¹ Buhari, 3/384. Muslim, 2/694.

² "Hiljetu-l-evlija" od Ebu Ne'ima el-Asbehanija, 2/265.

“Doista je Ebu Sufjan škrt čovjek, tako da meni i mom djetetu nije dovoljno ono što nam on daje, osim ako uzmem iz njegovog imetka da on ne zna!” Pa je rekao, sallallahu alejhi ve sellem: “Uzmi onoliko koliko je potrebno tebi i tvom djetetu u granicama uobičajenog.”

Ibn Kajjim kaže: “U ovom hadisu je dokaz da se otac izdvaja kao taj koji mora izdržavati svoju djecu, i u tome majka ne mora učestvovati. Ovo je koncenzus islamskih učenjaka, osim par izuzetaka na koje se ne treba osvrnati.”¹

¹ “Zadu-l-Me’ad”, 5/502.

BRAK ŽENE VJERNICE SA ONIM KOJI IMA NEDOSTATAK U VJERI

Neke čestite žene prihvataju brak sa čovjekom koji ima nedostatke u vjeri, ili sa onim koji čini grijeh, zbog toga što nemaju pogodnu priliku da se udaju za pobožnog čovjeka, a boje se za sebe da ne ostanu neudate (usidjelice). Ovo je jedan od razloga, međutim, vidimo da neke od njih prihvataju brak sa ovakvim čovjekom zato što je on bolji od drugih u materijalnom ili obrazovnom smislu, i on će joj, po njenom mišljenju, pružiti ugodan život, suprotno od onog što bi joj mogao pružiti neki drugi, manje imućan, pobožan čovjek, potpuno zaboravljajući riječi Uzvišenog:

وَأَنْكِحُوا الْأَيْمَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ
 إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

“Udavajte neudate i ženite neoženjene, i čestite robove i robinje svoje; ako su siromašni, Allah će im iz obilja Svoga dati, Allah je neizmjereno dobar i sve zna.” (En-Nur, 32.)

Možda će joj taj njen muž, uistinu, omogućiti sve što ona želi, ali, vremenom, ona će se naći pred dva izbora, ili da se prilagodi svome mužu (u njegovim

grijesima), da dadne prednost raznim ustupcima na račun njene vjere, poput skidanja hidžaba, slušanja muzike, raznih putovanja u kojima će je pratiti haram, gledanje nemoralnih filmova i sl. Nažalost, ovo je izbor mnogih, dok je manjina prihvatila drugi izbor, a to je borba sa njim, ponekad nježno, a ponekad okrutno, što će možda dovesti do razvoda braka, ili će ipak biti primorana da ostane sa njim zbog toga što nema porodice ili zbog straha za njenu djecu. Neke od žena su, pak, uspjele da usmjere svoje muževe na pravi put, a to prije svega zavisi od Allahove volje i pomoći, potom od čvrste ženine ličnosti i jačine njenog imana.

Pa ako je u ovakvoj situaciji, onda neka poslušaj ove savjete:

Prije svega, ona treba svog muža pridobiti za sebe, da je voli, da se ne može strpiti bez nje, a to neće nikada postići ukoliko mu se ne bude ukrašavala, uljepšavala, mirisala, trudila se da ima lijepe odnose sa njim, govorila mu nježne riječi i udvarala mu se, čineći sve što je u njenoj mogućnosti, kao žena, da ga privuče sebi.

Nakon toga dolazi njen pokušaj na indirektan način, naravno, i u pogodnim situacijama, samo toliko da mu ukaže na dobre i loše postupke. Ona treba da mu pokazuje u praktičnom smislu njena dobra djela, da preferira njegovo mišljenje nad svojim, njegovu porodicu nad svojom, njegovo zadovoljstvo nad njenim (osim ako se radi o griješenju prema Allahu), i da mu objašnjava svaki put kad joj se ukaže prilika da je to ono što naređuje naša vjera i podstiče na takva djela, kako bi se povećala njegova želja za čvrstim držanjem vjere kad spozna njene vrijednosti i koristi.

Ukoliko uvidi da stvar ne ide baš tako lahko i da nema koristi od njenog nastojanja, onda neka pokuša da potraži pomoć od pobožnih, čestitih vjernika iz svoje ili njegove porodice, a posebno od onih koje on voli i cijeni, uz napomenu da on ne treba da zna da je ona začetnik svega toga. I na kraju, nikada ne treba tugovati i gubiti nadu, niti treba pokleknuti pred svojim zadatkom, jer sa iskrenim nijetom i ustrajnim radom ukazat će se i plodovi njenog rada, uz Allahovu dozvolu.¹

¹ Ideje u braku i porodici, "Muhammed Seid Es-Saffar", str.33.

KONTRADIKTORNOST MEĐU SUPRUŽNICIMA

Uzajamno poštivanje jedan je od osnovnih temelja potrebnih za uspjeh bračne zajednice, a to se iskazuje u međusobnim odnosima i zajedničkim dogovorima u njihovom životu. Ovaj sklad pomute greške pojedinih supružnika, kao što je kontradiktornost jednog od njih, između njegovih riječi i djela, što uzrokuje ljutnju i nezadovoljstvo njegovog bračnog druga.

- Muž odbija da izlazi sa svojom ženom naveče, opravdavajući se da želi rano da legne, a ne prođe dugo - on izađe sa svojim društvom i ne vrati se do poslije ponoći.

- Drugi opet odbija odlazak na izlet sa svojom porodicom, zbog, kako kaže, velike udaljenosti ili uštede vremena, dok kada su u pitanju njegovi prijatelji, čim mu se ukaže prilika za to odlazi sa njima, na velike udaljenosti i dugo vremena.

- Muž kori ženu za duge telefonske razgovore dok i on to u isto vrijeme radi.

- Odbija da, na ženin zahtjev, kupi neke stvari zbog visoke cijene, međutim, to mu ne predstavlja problem pri kupovini njegovih posebnih luksuznih stvari.

Također i žena ponekad čini ovakve oprečnosti:

- Stalno gunda zbog gostiju koji dolaze njenom mužu, iz razloga što je umorna i iscrpljena, dok pri posjetama svojih prijateljica ne osjeća ni najmanji tračak umora.

- Ponekad odbija da se odazove pozivu njegove obitelji zbog nekog od razloga, ali na poziv njenih bližnjih odaziva se brzo, pa čak i u istom danu.

- Odbija da je njen muž opominje na greške pred njenom porodicom, dok istu stvar ona čini u prisustvu njegove obitelji.

Zbog ovakvih kontradiktornosti i inata među supružnicima, nastaju problemi sa obadvije strane. Svako od njih prati greške drugog, kako bi raspravljao o njima ili sumnjao u iskrenost svog partnera. Ovako se nastavlja lanac svakodnevnih prepirki i svađa, čiji se ishod baš ne bi mogao pohvaliti, kao što je na samom početku kiptenje gnjevom, gubitak poštovanja, brojanje grešaka i stalno podsjećanje na njih.

NEKI OD PROBLEMA VIŠEŽENSTVA

Obradivanje teme o višeženstvu i problemima koji nastaju usljed toga nikako se ne smatra kao prijekor, odbacivanje ili potcjenjivanje ove stvari u islamu, Bože sačuvaj! Uzvišeni Allah kaže:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ
مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَّةَ وَرُبْعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً
أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ﴿٦٢﴾

“Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite sa onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo sa jednom; ili eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati.” (En-Nisa, 3.)

Također ne znači da je neophodno da su ovi problemi prisutni kod svakog čovjeka koji ima dvije ili više žena, jer to, prije svega, zavisi od jačine čovjekove ličnosti, njegove vjere i pravednosti u ophođenju sa njima. Naš prvi i posljednji cilj ovdje jeste spoznaja razloga zbog kojih nastaju problemi i pokušaj pronalaska odgovarajućeg rješenja, kako bismo sačuvali naše muslimanske domove od nevolja i poteškoća.

Neki od razloga koji navode čovjeka na ženidbu sa drugom ženom jesu:

- želja za potomstvom (ako sa prvom ženom ne može imati djecu),
- traženje čednosti,
- mnoštvo putovanja i zaokupiranost prve žene djecom,
- bolest ili starost prve žene,
- nemarnost prve žene u uljepšavanju ili u vjeri.

Možda se muž pokaje Allahu, dž.š., i suzdrži se grijeha koji je činio, međutim, s druge strane, nailazi na mnoštvo problema od strane žene s kojom ulazi u konflikte po pitanju vjerske tematike. Ona npr. uporno nastoji zadržati televizor u kući, želi mnogo izlaziti u trgovinu i na mjesta gdje se miješaju muškarci i žene, a, povrh svega, nemarna je prema šerijatskom pokrivanju. Osim ovih, postoje i problemi koji nastaju kao produkt različitih viđenja odgoja djece. On želi da se djeca odgajaju po islamu, a ona po zapadnom modelu.

Zbog toga se ponekada muž, kako bi očuvao svoj porodični život, odluči na ženidbu drugom ženom koja ima čvršću vjeru. Kao što je jedna od njih rekla, a inače je druga žena, pojašnjavajući razlog sreće svoga supruga iako ju je prva žena umnogome prestizala u pitanju ljepote:

- sa mnom je našao duševni smiraj koji nije nalazio sa prvom ženom. Ja mu pomažem u pitanjima vjere, kao što je noćni namaz i ostala dobrovoljna djela. Naročito se trudim da odgajam moju djecu u skladu sa propisima islama.

Druge vrste problema koje se dešavaju

Nekada obje žene budu nastanjene u jednom stanu, a ponekada svaka od njih živi zasebno. Ali, s prolaskom vremena, druga se počne protiviti, jer joj djeca od prve mnogo dolaze i saznaju neke njene stvari lične prirode. Možda cjelodnevna događanja te žene prenose svojoj majci. Tako, malo po malo, prva žena počne osjećati strah da ne ostane sama i počne spavati kod nje u danu koji joj ne pripada i tada izbije mnoštvo problema uzrokovanih zbližavanjem. Neki od problema s kojima se suočava muž jesu:

- ljubomora njegovih žena,
- javno optuživanje i napadanje jedne na drugu i pokušaj izobličavanja glasa o drugoj,
- različito ophođenje sa njima, kao npr. ako prva žena ima neke loše osobine, čest izlazak iz kuće, prepire se sa njim, prkosi mu, ima dug jezik, mnogo se druži i sl., a on nije u stanju da promijeni to kod nje. Nakon ženidbe sa drugom ženom on se boji da bi se još više povećala njena upornost u tome, stoga joj zabranjuje izlaske, ne želi da sluša njena mišljenja, ne obraća joj se nježno kao muž ženi. Ona se, naravno, brzo razbjesni i traži pravednost od njega. Možda čovjek ponekada ima pravo u svom strahu od njenih loših osobina, ali, u svakom slučaju, ne smije pretjerivati.

A što se tiče razlike u njegovoj ljubavi i naklonosti prema njima, to je ono što je nemoguće promijeniti.

عَنْ عَائِشَةَ زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ أَرْسَلَ أَزْوَاجُ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَى

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاسْتَأْذَنْتَ عَلَيْهِ وَهُوَ مُضْطَجِعٌ مَعِيَ فِي مَرْطِي فَأَذِنَ لَهَا فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَزْوَاجَكَ أَرْسَلْنِي إِلَيْكَ يَسْأَلُنَكَ الْعَدْلَ فِي ابْنَةِ أَبِي قُحَافَةَ وَأَنَا سَاكِنَةٌ قَالَتْ فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَيُّ بَنِيهِ أَلسْتُ تُحِبِّينَ مَا أَحَبُّ فَقَالَتْ بَلَى قَالَ فَأَحْبِّي هَذِهِ

Kao što se navodi u hadisu Aiše r.a. kada je rekla: "Supruga Allahovog Poslanika poslale su mu njegovu kćerku Fatimu, pa je zatražila dozvolu da uđe kod njega, a on je bio sa mnom u vunenom pokrivaču, pa joj je dozvolio, a ona je rekla: 'Allahov Poslaniče, tvoje supruge traže pravednost u pogledu kćerke Ebu Kuhafe.' Ja sam šutjela, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: 'Kćerkice, pa zar ti ne voliš onoga koga ja volim?' "Naravno da volim!", odgovorila je. "Pa zavoli ovu!"¹

Međutim, čovjek ne smije pretjerivati u pokazivanju ove ljubavi pred drugim ženama, kako se ne bi pojavila ljubomora, mržnja i pakost među njima.

- primoravanje obje žene od strane muža na zajedničko prisustvovanje nekim prilikama i skupovima, što ih čini predmetom pažnje na tom skupu i usljed toga raspaljuje osjetljive teme među njima, problemi koji nastaju među djecom njegovih žena.

¹ Buhari, "El-Feth", 5/243. i Muslim, 4/1891.

Neki savjeti mužu

- Trudi se da tvoje žene budu vjerski obrazovane, podučavaj ih pitanjima vjere upotrebljavajući sva dostupna sredstva, omogući im lijepo društvo i znaj da ćeš time spriječiti mnoge probleme.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا زَوْجِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حِينَ قَالَ لَهَا أَهْلُ الْإِفْكِ مَا قَالُوا *** وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَسْأَلُ زَيْنَبَ بِنْتَ جَحْشٍ عَنْ أَمْرِ فَقَالَ يَا زَيْنَبُ مَا عَلِمْتَ مَا رَأَيْتَ فَقَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْمِي سَمْعِي وَبَصَرِي وَاللَّهِ مَا عَلِمْتُ عَلَيْهَا إِلَّا خَيْرًا قَالَتْ وَهِيَ الَّتِي كَانَتْ تُسَامِينِي فَعَصَمَهَا اللَّهُ بِالْوَرَعِ

U hadisu Aiše, r.a., u priči o potvori prenosi se da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je Zejneb bint Džahš pitao o meni i rekao: "Zejneb, šta ti znaš i šta si vidjela?" Pa je rekla: "Allahov Poslaniče, čuvam svoj sluh i vid i vidjela sam samo dobro." Aiša je rekla: "Ona je jedna od žena Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koja mi je pravila konkurenciju, ali je Allah, dž.š., sačuvao s bogobojažnošću."¹ Budi pravedan prema djeci svake od tvojih žena.

عَنْ التُّعْمَانَ بْنِ بَشِيرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ اغْدُلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ فِي التُّحْلِ كَمَا تُحْبُونَ أَنْ يَغْدُلُوا بَيْنَكُمْ فِي الْبِرِّ وَاللُّطْفِ

Zbog hadisa od Nu'mana b. Bešira da je rekao, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Budite pravedni prema vašoj djeci u poklonima, kao

¹ "Fethul-Bari", 4750.

što volite da se prema vama bude pravedno u dobročinstvu i blagosti."¹ Od Ibrahima se prenosi da je rekao: "Voljeli su da se podjednako ophode prema svojoj djeci, čak i u poljupcima."²

Obezbijedi svakoj od njih zaseban stan.

Nemoj ih obavezivati na zajedničko prisustvovanje skupovima, predavanjima, jer će se između njih na takvim skupovima pokušati praviti komparacija.

Ne primoravaj svoje žene da se međusobno posjećuju, da bi se njihovi odnosi popravili.

عَنْ أَنَسٍ قَالَ كَانَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تِسْعُ نِسْوَةٍ فَكَانَ إِذَا قَسَمَ بَيْنَهُنَّ لَا يَنْتَهِي إِلَى الْمَرْأَةِ الْأُولَى إِلَّا فِي تِسْعٍ فَكُنَّ يَجْتَمِعْنَ كُلَّ لَيْلَةٍ فِي بَيْتِ النَّبِيِّ بِأَيْتِهَا فَكَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ فَجَاءَتْ زَيْنَبُ فَمَدَّ يَدَهُ إِلَيْهَا فَقَالَتْ هَذِهِ زَيْنَبُ فَكَفَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَهُ فَتَقَاوَلَتَا حَتَّى اسْتَحَبَّتَا وَأُقِيمَتِ الصَّلَاةُ فَمَرَّ أَبُو بَكْرٍ عَلَى ذَلِكَ فَسَمِعَ أَصَوَاتَهُمَا فَقَالَ اخْرُجْ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِلَى الصَّلَاةِ وَاحْثُ فِي أَفْوَاهِهِنَّ التُّرَابَ فَخَرَجَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَتْ عَائِشَةُ الْآنَ يَقْضِي النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاتَهُ فَيَجِيءُ أَبُو بَكْرٍ فَيَفْعَلُ بِي وَيَفْعَلُ فَلَمَّا قَضَى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاتَهُ أَتَاهَا أَبُو بَكْرٍ فَقَالَ لَهَا قَوْلًا شَدِيدًا

Od Enesa se prenosi da je rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, imao je devet žena, a kada bi između njih dijelio, prvoj ženi bi dolazio sa devet.

¹ Muslim, 3/1242.

² Lanac prenosilaca je ispravan, prenosi ga Ibn Ebi Dunja, 1/174.

One su se okupljale svake noći u kući one kojoj bi dolazio. Bio je u kući Aiše, pa je došla Zejneb kojoj je pružio svoju ruku. Aiša je rekla: "To je Zejneb!" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je povukao svoju ruku, misleći da je to Aiša, čiji je red padao to veče, jer je bila noć i u kućama nije bilo svjetiljke, pa su se njih dvije sporječkale sve dok im se glasovi ne podigoše i ne pomiješale. Proučen je ikamet za namaz. Ebu Bekr, r.a., je prošao i čuo njihove glasove. Rekao je: "Izađi, Allahov Poslaniče, na namaz, a njihova usta zaspi zemljom." Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je izašao, a Aiša je rekla: "Sada će Vjerovjesnik završiti svoj namaz, pa će doći Ebu Bekr i mene prekoriti." Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, završio namaz, došao joj je Ebu Bekr i uputio žestoke riječi."¹

- Pređi preko nekih loših postupaka tvojih supruge, npr. nekih nesuglasica i rasprava među njima.

عَنْ عُرْوَةَ بْنِ الزُّبَيْرِ قَالَ قَالَتْ عَائِشَةُ مَا عَلِمْتُ حَتَّى دَخَلْتُ عَلَى زَيْنَبَ
بَغِيرِ إِذْنٍ وَهِيَ غَضَبِي ثُمَّ قَالَتْ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَحْسَبُكَ إِذَا قَلَبْتُ بَيْتَهُ أَبِي
بَكْرٍ ذُرَيْعَتِيهَا ثُمَّ أَقْبَلْتُ عَلَى فَأَعْرَضْتُ عَنْهَا حَتَّى قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذُنُوكِ فَأَنْتَصِرِي فَأَقْبَلْتُ عَلَيْهَا حَتَّى رَأَيْتُهَا وَقَدْ يَسِرَ رِيقُهَا فِي
فِيهَا مَا تُرْدُّ عَلَى شَيْئًا فَرَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَهَلَّلُ وَجْهَهُ

Od Urveta b. Zubejra se prenosi: "Aiša, r.a., je rekla: "Nisam znala (šta časne supruge protiv mene rade u pogledu poklona) sve dok Zejneb (iz ljubomore) nije ušla (kod mene) bez dozvole, a bila je srdita. Rekla

¹ Muslim, 10/46.

je: "Allahov Poslaniče, je li ti dosta više što kćerkica Ebu Bekra pruža svoje ručice (da dobije poklon)?" Zatim je meni prišla, a ja sam se od nje udaljila. Tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uzmi ga (taj poklon) i pobijedi!" Aiša, r.a., kaže: "Prišla sam joj i vidjela kako joj se pljuvačka na ustima osušila. Nije mi ništa govorila. Vidjela sam da se Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, lice rasvijetlilo."¹

¹ Ibn Madže, br. (1981). Hadis je ispravan.

MUŽEVA NEMARNOST PREMA SVOJOJ PORODICI NAKON ŽENIDBE

Nakon sklapanja braka i učvršćivanja emotivne veze među supružnicima, žena ima želju da ojača vezu između muža i njene porodice. Ona se trudi da ih on posjećuje, i da to bude u kratkim vremenskim razmacima, kako ne bi odsustvovali od njih dugo vremena. Međutim, posjete njegovoj porodici i nisu toliko kontinuirane, već kada se ukaže prilika za to, a ponekada je teško naći takvu priliku. Ona ne obraća pažnju na porodicu njenog muža u onolikoj mjeri koliko je brižna za svoju porodicu, a ponekad je to i ne košta velikog truda, kao npr. može da ih nazove, da upita za njihovo stanje, i neće škoditi ako ugrabi priliku kada je njen muž u kući tako da i on može sa njima razgovarati. To su veoma jednostavne stvari, međutim, neke ih se žene uopće ne pridržavaju, zbog nepostojanja poticaja kao što je ljubav i naklonost. Možda je ta naklonost između nje i porodice njenog muža iščezla, možda oni nisu zadovoljni njenom ličnošću, a ona je sa tim upoznata, ili postoje neki problemi među njima nad kojima nije okrenuta stranica zaborava. Sve ovo motiviše pojedine žene da nagovaraju svoje muževe na prekid odnosa sa njihovim porodicama i odvajanje od njih, pokušavajući na sve moguće načine da unesu mržnju među njih,

uveličavajući njihove pogreške. Jedna stara žena mi je pričala, kroz suze, da nije vidjela svoga sina uopće već pet godina, iako on stanuje u obližnjem gradu, sve zbog nespornazuma između nje i njene snahe, što je dovelo do prekidanja njihovih odnosa.

Svaka žena treba da se nada nagradi od Allaha ukoliko bude pazila na ove odnose, a posebno jer su u pitanju rodbinske veze. Neka pomisli kako bi se ona osjećala da i njena djeca nju napuste onako kako je njen muž napustio svoju porodicu. A, naravno, ovo ima i velike uticaje na očuvanje ljubavi i naklonosti između nje i njenog muža.

Suprug treba uvijek da ima na umu hadis Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji prenosi Ebu Hurejre, pa kaže:

جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحَسَنِ صَحَابَتِي قَالَ أُمُّكَ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ مَنْ قَالَ ثُمَّ أَبُوكَ

“Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došao je jedan čovjek i upitao ga:

‘Allahov Poslaniče, ko je najpreči za moje lijepo druženje i ponašanje prema njemu?’

Alejhissemala reče: ‘Tvoja majka.’ Čovjek tada reče: ‘Ko poslije nje?’ ‘Tvoja majka’, odgovori on. ‘Ko poslije nje?’, opet upita čovjek. ‘Tvoja majka’, ponovo odgovori Alejhissemala. Čovjek ponovo upita: ‘Ko poslije nje?’ Alejhissemala tada reče: ‘Tvoj otac!’”¹

¹ Buhari, 10/415.

PRISUSTVO NEKIH NEGATIVNOSTI KOD OBITELJI SUPRUŽNIKA

Čovjek koji se pridržava propisa vjere trudi se da izabere sebi čestitu suprugu koja će ga pomagati u vjeri, jer:

رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ

“Ovaj svijet je samo (prolazni) užitak, a najbolje na njemu je dobra (čedna i odgojena) žena.”¹

A, što je najvažnije, odgojit će svoju djecu u duhu islama.

Nakon stupanja u bračni život, supružnici obično često posjećuju svoje porodice, i sve se odvija u normalnom toku dok ne dobiju djecu, kada počinju problemi kod nekih ljudi. Obično se to događa zbog prisustva nekih loših stvari kod obitelji nekog od supružnika, kao što je posjedovanje satelitskih antena i gledanje nemoralnih emisija, filmova i sl. Djeca se odmah po dolasku smještaju ispred televizora, udubljeni u njega, i propadaju svi majčini pokušaji da ih udalji, jer kakva je korist kada je njena porodica uporna na zadržavanju tih programa. Tako žena ostaje zbunjena, nemoćna, između ljutnje njenog muža i prijetnje

¹ Muslim, 10/56.

da će joj zabraniti posjetu roditeljima i upornosti njene obitelji u svojim stavovima. Pojedine žene pokušavaju problem riješiti tako što, govoreći neistinu, negiraju mužu da su djeca gledala išta loše, međutim, to se veoma lahko otkrije. Onda počinju problemi među njima, otac insistira na odgajanju djece islamskim odgojem kojeg neće remetiti gledanje nemoralnih programa, a majka ne želi prekid odnosa sa svojom porodicom.

Ovdje kažemo: “Rješenje je u tvojoj ruci, jer Uzvišeni Allah kaže:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

“Čuvajte sebe i svoje porodice od vatre!”

Ovo je tvoja obaveza kojom si zadužen, bit ćeš pitan na Sudnjem danu za nju, pa ako budeš pravilno odgajao svoje dijete od malih nogu, to će ti olakšati tvoju zadaću kada ono poraste!

Čestitost tvoje djece tvoja je radost, kao što se bilježi u predaji od Fudajla b. Ishaka: “Pričao mi je Ebu Kutejbe da je čuo od Hazma, a on od El-Hasena, da je upitan o riječima Uzvišenog:

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا ذُرِّيَّتًا قُرَّةَ أَعْيُنٍ

“Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i u djeci našoj radost”, da li se odnose na ovaj ili na budući svijet, pa je rekao: “Čovjek će vidjeti na dunjaluku dobro djelo svoje žene ili djece, pa će to biti radost za njega.”¹

¹ “El-'Ajal” od Ibn Ebi ed-Dunja, 2/608.

A što se tiče obitelji, žena mora da bude odlučna u svom stavu prema njima, da ne preferira svoje roditelje na štetu svoje djece, i da ne podliježe svojim emocijama i čini im nažao dopuštajući im njihove loše postupke, nego treba pokušati raznim metodama i načinima, podsticanjem na dobro i odvrćanjem od zla da pronađe ispravno i odgovarajuće rješenje.

MUŽEVA OBITELJ

Veliki procenat bračnih problema nastaje upravo zbog muževe porodice, izuzimajući u ovome porodicu supruge. To se dešava zbog uske veze čovjeka sa svojom porodicom i činjenice da je žena ta koja njega slijedi. Njena djeca nose njihovo ime i ubrajaju se u njihove članove. Sa željom da temeljito istražim i nađem rješenje za ove probleme, izložiću vam nekoliko razloga izbijanja problema između žene i porodice njenog muža, a mnogi od ovih razloga, iako su neznatni, doveli su suprugu u stanje da traži razvod braka. Neki od njih su:

- Ljubomora majke prema ženi svoga sina

Sva porodica jako se raduje kada se sin odluči na ženidbu, svi su spremni da mu pomognu u odabiru žene, a nakon toga pripremaju svadbu, i sve ono što je potrebno za slavlje. Obično majka i sestre vode glavnu riječ po tom pitanju, ali samo što čovjek zakorači u svoj bračni život, tj. od prvih dana braka, započinje druga etapa razmišljanja kod pojedinih majki. Izraz tjeskobe i nezadovoljstva primijetan je na njenom licu, jer, evo, njen sin je ne posjećuje dovoljno često, a i kada je posjeti, ne zadržava se dugo. Pogledi sumnje i krivice padaju na njegovu ženu koja je "otela pamet" njihovog sina od prvih dana. Od ovoga se počinju, malo - pomalo, razvijati osjećaji ljubomore kod majke.

Počinje gledati na suprugu svoga sina kao na ženu koja je njime zavladala, a ona je ta koja se namučila i propatila mnogo godina, ona ga je odgojila, učila ga i noćima bdjela nad njim, pa kada je došlo vrijeme da ugleda plodove svoga truda, došla je ta žena koja ga joj je otela i zavladala njime.

Svi ovi osjećaji vrte se u njoj dok se u isto vrijeme raduje što njen sin ima ženu koja ga služi i brine se o njemu, pa se počinje boriti sa svojim osjećajima. U slučaju da dobije priliku, kao npr. da sin zakasni nekoliko dana da je posjeti, razbije se, počne okrivljavati njegovu ženu, ispoljavajući ono što je u njenom srcu protiv nje. Tu se otkriju njene misli i osjećaji, tako da i snaha sazna za njenu ljubomoru i da krivicu svaljuje na nju. A ako još i muž svoju naklonost prema ženi iskazuje pred svojom porodicom, šali se sa njom, hvali je pred njima, sve to još više povećava ljubomoru njegove majke.

- Ljubomora sestara prema ženi njihovog brata

I sestre ponekada učestvuju u krugu ovih problema tako što okrivljuju ženu da je zavladala njihovim bratom, da je npr. postao kao vozač njoj i njenoj porodici, pored njenog iskorištavanja njegovog imetka i luksuznog trošenja, i na kraju, ona je uzrok tuge njihove majke. Ovo su obično najprošireniji razlozi ljubomore sestara, međutim, postoje i drugi, kao npr. ako je njihova snaha ljepša od njih, ako je na boljem ekonomskom ili društvenom položaju, ako ima ljepši ukus pri izboru odjeće ili namještaja u kući, ili ako je zaposlena, pa posjeduje lični prihod što je vidljivo na njenom izgledu i izgledu njene djece. Zatim one počinju pratiti svaku njenu greškicu, i ne ustručavaju se

od huškanja na nju, čak i u prisustvu njenog muža. Ponekad govore kako nije uredna, ponekad kako ne vodi računa o svom govoru, tako da se otvori žarište između njih, što može izazvati brojne posljedice, kao što je slučaj sa ženom koja je uvjetovala mužu da joj njegove sestre ne ulaze u kuću dok je živa, nakon čega se vratila u kuću svojih roditelja.

- Razlike u običajima i društvenom položaju

Neki ljudi ne obraćaju pažnju na ovo kad je u pitanju brak, međutim, u stvarnosti to je veoma bitno za očuvanje sretnog bračnog života, zbog toga što ljudi poštuju svoje običaje i procjenjuju po njima. Čovjek je npr. iz sredine u kojoj se žene oblače po određenim kriterijima, i ako se žena koja je pridošla u tu sredinu razlikuje od njih, dolaze joj brojne kritike od muževe porodice, a i od njega samog.

Žena je npr. iz siromašne sredine, razlika u društvenom položaju između nje i porodice u kojoj živi njen muž velika je, pa ni ona nije u stanju da ih slijedi u njihovom načinu života niti je oni prihvataju kao suprugu svoga sina kojom će se ponositi, već je njihov pogled na nju pogled prezira i potcjenjivanja zbog toga što ih je ona dovela u nezgodan položaj u njihovoj okolini.

- Loš odabir supruge

Kada se čovjek odluči na ženidbu, prva misao koja padne na pamet njegovoj porodici jeste ljepota njegove odabranice. Svi oni daju svoje sugestije po tom pitanju i obično se takva žena traži dugo vremena. Nakon što se nađe ona čiji im se izgled dopada, svi je žurno

prihvataju, pripremaju se zaruke, bez pogleda na njene druge osobine kao što su vjera i moral. Međutim, ove osobine itekako postanu vidljive nakon sklapanja braka, naročito ako je ta žena lošeg ponašanja, dugog jezika, ako propušta neke vjerske obaveze. Sve to dovodi do kritika sa strane muževe porodice, pa čak i ako je on njom zadovoljan.

- Stanovanje sa muževom porodicom

Od samog početka muž uvjetuje ženi stanovanje kod njegove porodice, što ona prihvata ne procjenjujući koliko bi problema moglo nastati iz svega toga.

Kao prvo, ona nema osjećaj slobode, zbog toga što se mora ograničiti samo na jednu sobu, zajednički objedovati i provoditi vrijeme sa njima. Njene privatne stvari u braku sa mužem brzo se otkriju zbog skućenog prostora. Nema dovoljno vremena da porazgovara sa svojim mužem i da se ukrasi i obuče kako ona hoće.

Često postoji bojazan od prekršaja šerijatskih normi, jer njegova braća često iznenada uđu i zateknu je nepokrivenu i sl. Njen prostor postaje još više skućen dolaskom djece koja zahtijevaju posebnu sobu, a pored toga ima slučajeve da žena postane kao sluškinja porodici svoga muža: ona obavlja sve poslove u kući bez osvrta na njene ograničene mogućnosti. Ponekad je u kući prisutna i muževa maćeha koja ne posustaje u ponižavanju njegove supruge, bez osjećaja milosti prema njoj.

- Nemarnost supruge prema majci njenog muža, nepoštivanje i neiskazivanje pažnje prema njoj

Neke žene ne pridaju nikakvu pažnju sticanju naklonosti svoje svekrve, poštivanju i ljubaznosti prema njoj. Takva žena smatra da je ljubav i naklonost njenog muža njen jedini cilj, a odnosi sa njegovom majkom potpuno su hladni, bez ikakvog znaka poštovanja i uvažavanja. Od toga se stvori prikrivena mržnja u majčinoj duši, počinje je potcjenjivati i huškati sina, tako da sama žena svojim lošim postupcima pridonese razdoru svog doma.

- Nesuglasice između muževe majke i majke njegove supruge

Već od prvih koraka sklapanja braka i razlika u mišljenju povodom pripreme svečanosti, tj. ceremonije vjenčanja, prisutni su začeci nesuglasica između majke budućeg muža i majke njegove izabranice. Svaka od njih želi da stvari teku tokom kojim ona diktira. Uz sve to, postoje i različita mišljenja po pitanju mehra, tj. vjenčanog, dara i razne polemike oko toga.

Nakon sklapanja braka, tokom zajedničkog života supružnika i dešavanja nekih neznatnih problema i razmimoilaženja, nesuglasice i netrpeljivost između njih dvije konstantno se povećavaju zbog toga što svaka od njih staje na stranu svoga djeteta, a drugu stranu smatra glavnim krivcem. Ponekad neka od njih ne posustaje tužeći se i kriveći drugu, kako bi je omrzla svome sinu ili kćerki, navodeći da je ona glavni uzrok njihovih bračnih nesuglasica, da bi, na kraju, svaki od supružnika stao na stranu svojih roditelja protiv svog bračnog druga.

- Stanovanje mužave majke ili njegovih bližnjih sa supružnicima u njihovom stanu

Zbog smrti oca i nepostojanja drugih članova obitelji, obično sin preuzima staranje nad svojom majkom i brigu oko nje, a njegova se žena trudi da je usluži koliko je u mogućnosti. Međutim, ponekad se na tome sve ne završi, jer se mnoge žene žale da im se svekrva upliće u njihove privatne stvari i pokušava saznati sve moguće što se dešava u kući, a ponekada prenosi kućne tajne i sve što se dešava njenim kćerkama, rodicama i sl. Pored toga, stalno se žali da njen sin nema vremena da sjedi sa njom zbog njegove žene i zauzetosti u ispunjavanju njenih potreba, pa prođe ponekad cijeli dan da sin ne priđe svojoj majci da sjedne i porazgovara sa njom.

A što se tiče stanovanja nekih od mužave bližnje rodbine, njegove braće i sl. u istom stanu sa supružnicima, i to ne na određen period već za stalno, to otežava njegovoj ženi i povećava njenu tjeskobu, jer je dužna da služi i njih uz svog muža, njegovu majku, djecu i sl.

- Nezadovoljstvo mužave porodice ženom njihovog sina

Neki ljudi nađu sebi ženu sa kojom misle ući u bračni život, ne uzimajući u obzir mišljenje porodice, pa se čak obavi i vjenčanje, a oni su protiv toga. U nekim slučajevima porodica se podijeli na one koji je prihvataju i one koji nisu zadovoljni njenim osobinama, i zbog toga nastaju neke loše posljedice, kao npr:

- potcjenjivanje žene,
- nepoštivanje njene ličnosti,

- zapostavljanje nje i njene djece, što uzrokuje prekid odnosa među njima, a ponekad se i u djeci razvije gnjev prema njima.

- Često posjećivanje mužave porodice

Neki ljudi vole često posjećivati svoju porodicu, jer u tome vide priliku da poboljšaju odnose između njih i njihovih supruuga i djece. Ukoliko nema nikakvih očevidnih problema i nesuglasica sa njima, i žena to obično prihvaća ne vidjevši ništa loše u tome. Međutim, vremenom i učestalošću njihovih posjeta njegova porodica uvidi da se stvar preokrenula i da supružnici zalaze u njihove lične stvari, a još više se negodovanje povećava kada žena prenese neke od ovih stvari nekom drugom, što oni nikako ne mogu prihvatiti.

Prečestim posjetama gubi se privatnost, poštovanje između nje i njih ne nailazi na onu gostoljubivost kao prije, već postaju prosti sa njom u tolikoj mjeri da je to ponekada i naljuti. A ne zna da je ona sama postala tome razlog kada je dopustila sebi da ih posjećuje tako često.

Pored svega ovoga, galama i vrisaka djece također ih uznemiravaju, tako da njegova porodica uistinu poželi da ih manje posjećuju.

SA SUSJEDIMA

Jedan dio bračnih problema nastaje zbog susjeda. Neko od vas će se zapitati: "Kako to?"

Islamska vjera podstiče na ispunjavanje dužnosti prema komšiji i na dobročinstvo prema njemu. Susjed ima posebnu karakteristiku kojom se razlikuje od drugih, koju nema ni rodbina supružnika (osim ako nisu komšije), a to je blizina stanovanja. Stoga, kontakt sa susjedima veoma je čest, viđaju se svakodnevno i zbog te blizine jačaju veze među njima. Nema sumnje da od komšiluka čovjek ima dosta koristi i dobra kao npr. uzajamno potpomaganje hranom, posuđivanje potrepština za kuću, pomaganje i briga o ženi u muževom odsustvu, obilazak tokom bolesti, osjećaj sigurnosti i slične pozitivne stvari.

أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَتْ: *** وَلَمْ أَكُنْ أَحْسِنُ أَخْبِرُ
وَكَانَ يَخْبِرُ جَارَاتِ لِي مِنَ الْأَنْصَارِ وَكُنْ نِسْوَةً صَدَقَ

Kao što je rekla Esma, kćerka Ebu Bekra r.a.: "Nisam znala peći hljeb, pa su mi to radile komšinice ensarijke, a bile su iskrene žene."

Ibn Hadžer r.a. kaže: "Epitet iskrenosti je hiperbolizacija zato što su se lijepo odnosili jedni prema drugima i izvršavali međusobne dužnosti."¹

¹ Buhari, "Fethu-l-bari", 9/230.

Međutim, zbog ove jake veze među susjedima, oni uočavaju neke privatne stvari kod supružnika iz nekoliko razloga:

- Zbog toga što čuju galamu i nesuglasice u njihovoj kući.

- Zbog ispovjedanja muža ili žene susjedima, traženja savjeta i sl., naročito ako su supružnici sigurni u njih ili ne žele da im porodice saznaju za neke njihove probleme.

Ovdje počinje prava uloga susjeda, a to je:

- Sakrivanje mahana svojih susjeda i neotkrivanje njihovih tajni;

- Pokušaj popravljanja odnosa među supružnicima, i to saslušanjem obadvije strane, kada komšija sasluša njega, a njegova žena nju, jer samo će tako imati ispravnu predstavu o onome što se dogodilo. Ovako će uraditi komšija koji ima razboritost i pamet, dok ima i onih, Allahu se utječemo od takvih, koji rade suprotno od toga.

- Nehuškanje muža ili žene njegovom bračnom drugu i neodvraćanje jednog od drugog.

Ponekada susjedi otkriju neke od ovih stvari zbog nekog događaja koji se desio, kao npr. kada se žena posvađala sa svojim mužem, a bilo je kasno u noći, pa je muž istjerao napolje i zaključao vrata. Ona nije imala drugog izbora nego da ode noćiti kod komšija, jer nije htjela otići svojoj porodici iz straha da se to ne pretvori u još veći problem.

Druga vrsta problema koja se može desiti zbog susjeda jeste pretjerivanje žena u posjećivanju svojih komšinica, tako da se ta veza pretvori u prekoračenje

granica uobičajenog. Ona ne izlazi od njih do kasno, a ponekada i djeca noćivaju kod njih, što ljuti njenog muža koji tako ne osjeća emotivni sklad u njegovoj kući. Ona izlazi sa njima kada oni izlaze ili je sa njima u kući kad god su i oni, tako da muž sve rjeđe viđa svoju ženu i djecu, što dovodi do svađe i prepirke među supružnicima, a žena ne može da popusti zbog jake veze sa njima. Zbog toga ponekada muž čini suprotno šerijatskim propisima, a to je grubo ponašanje prema susjedima i zanemarivanje njihovih prava.

Ovom prilikom želim da spomenem vrste ljudi spram svog susjeda:

1. Oni koji se grubo i osorno ponašaju prema susjedu, imaju loše mišljenje o njemu i prave mu mnoge probleme.
2. Oni koji pretjeruju u odnosima sa susjedima, pa ih čak stavljaju na mjesto rodbine.
3. Oni koji su u sredini, koji izvršavaju obaveze prema komšijama sa jednom vrstom opreza, ozbiljnosti i dostojanstvenosti.

I neka je hvala Allahu, Gospodaru svjetova, i neka je salavat i selam na našeg Vjerovjesnika, Muhammeda, i na njegovu časnu porodicu i ashabe.

SADRŽAJ

<u>PREDGOVOR</u>	7
POZIV NA ČVRSTO DRŽANJE TEWHIDA (ALLAHOVE JEDNOĆE, MONOTEIZMA)	9
<u>FIZIČKO KAŽNJAVANJE ŽENE</u>	10
ŠERIJATSKI RAZLOG FIZIČKOG KAŽNJAVANJA ŽENE	14
PRAVILA KAŽNJAVANJA NEPOSLUŠNE ŽENE	15
POSŁANIKOVA, SALLALLAHU ALEJHI VE SELLEM, UPUTA LJUDIMA U OVOJ TEMATICI	16
LOŠE POSŁJEDICE UDARANJA PRED DRUGIM OSOBAMA	20
PRED PORODICOM	20
PRED SUSJEDIMA	21
NEKA POGREŠNA SHVATANJA OKO UDARANJA ŽENE	21
U NEKIM DRUŠTVENIM ZAJEDNICAMA	21
NA INDIVIDUALNOM NIVOU	22
ZAGOVORNICI JEDNAKOSTI	22
<u>NEMARNOST ŽENE PREMA BRAČNOJ POSTELJI</u>	23
<u>PRAVO ŽENE NA INTIMNI ODNOS</u>	27
1. ZAOKUPLJENOST MUŽA IBADETOM, TRGOVINOM I SL.	28
2. ŽENIDBA SA DRUGOM ŽENOM I ZAPOSTAVLJANJE PRVE	29
<u>IZDRŽAVANJE SUPRUGE</u>	32
NEKI OD NAJVAŽNIJIH RAZLOGA ZA IZBIJANJE OVOG NESPORAZUMA	33
<u>LOŠA NARAV JEDNOG OD SUPRUŽNIKA</u>	39
<u>NEMARNOST ŽENE U KUĆI</u>	45

<u>NEZAHVALNOST ZA UČINJENO DOBRO</u>	49
<u>NEOBARANJE POGLEDA</u>	56
<u>OPISIVANJE ŽENA PRED MUŠKARCIMA</u>	61
<u>NEPAŽNJA OKO ULJEPŠAVANJA</u>	64
O PRAVU MUŠKARACA	65
<u>UZASTOPNI POROĐAJI</u>	66
ODLUKA ODBORA UČENJAKA SAUDIJSKE ARABIJE	68
<u>KAŠNJENJE TRUDNOĆE</u>	69
<u>ČESTA MUŽEVA ODSUTNOST</u>	71
<u>UČESTALE POSJETE</u>	73
<u>PRENOŠENJE PROBLEMA VAN KUĆE</u>	75
<u>NEPRIDAVANJE PAŽNJE DUŠEVNIM POJAVAMA</u>	79
<u>PROBLEM ZAPOSLENE ŽENE</u>	85
<u>BRAK ŽENE VJERNICE SA ONIM KOJI IMA NEDOSTATAK U VJERI</u>	89
<u>KONTRADIKTORNOST MEĐU SUPRUŽNICIMA</u>	92
<u>NEKI OD PROBLEMA VIŠEŽENSTVA</u>	94
DRUGE VRSTE PROBLEMA KOJE SE DEŠAVAJU	96
NEKI SAVJETI MUŽU	98
<u>MUŽEVA NEMARNOST PREMA SVOJOJ PORODICI NAKON ŽENIDBE</u>	102
<u>PRISUSTVO NEKIH NEGATIVNOSTI KOD OBITELJI SUPRUŽNIKA</u>	104

MUŽEVA OBITELJ	107
- LJUBOMORA MAJKE PREMA ŽENI SVOGA SINA	107
- LJUBOMORA SESTARA PREMA ŽENI NJIHOVOG BRATA	108
- RAZLIKE U OBIČAJIMA I DRUŠTVENOM POLOŽAJU	109
- LOŠ ODABIR SUPRUGE	109
- STANOVANJE SA MUŽEVOM PORODICOM	110
- NEMARNOST SUPRUGE PREMA MAJCI NJENOG MUŽA, NEPOŠTIVANJE I NEISKAZIVANJE PAŽNJE PREMA NJOJ	111
- NESUGLASICE IZMEĐU MUŽEVE MAJKE I MAJKE NJEGOVE SUPRUGE	111
- STANOVANJE MUŽEVE MAJKE ILI NJEGOVIH BLIŽNJIH SA SUPRUŽNICIMA U NJHOVOM STANU	112
- NEZADOVOLJSTVO MUŽEVE PORODICE ŽENOM NJIHOVOG SINA	112
- ČESTO POSJEĆIVANJE MUŽEVE PORODICE	113
SA SUSJEDIMA	114

Nemojte pridavati pažnju sitnim greškama!

I na posljetku kažem: "Savršenost ne postoji, i možda će svako od vas vidjeti kod drugog neke osobine i narav koja nije u harmoničnosti sa njegovim temperamentom i naravi. Ali ukoliko te osobine nisu u suprotnosti sa Šerijatom, pokornosti mužu ili ispunjavanju.